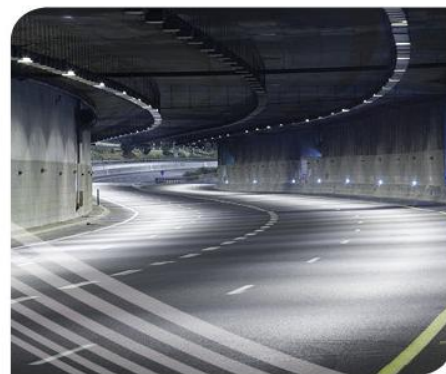

Republika Srbija
Ministarstvo za evropske
integracije

Ovaj projekat finansira
Evropska Unija

ŽELEZNIČKA PRUGA BEOGRAD–NIŠ, DEONICA III PARAĆIN-TRUPALE, Procena uticaja na životnu sredinu i društvo, OCENA PRIHVATLJIVOSTI

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

KONTROLNI LIST DOKUMENTACIJE

Naručilac radova:	Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji (EUD)
Naziv projekta:	Podrška u pripremi projekata 9 (PPF9)
Država korisnik:	Republika Srbija
Institucija korisnica:	Ministarstvo za evropske integracije (MEI)
Broj ugovora o uslugama:	2020/415-787
Identifikacioni broj:	EUROPEAID/139687/DH/SER/RS

Ovaj projekat sprovodi SUEZ Consulting (SAFEGE) u konzorcijumu sa EGIS-om, EPEM-om i KPMG-em.

Dokument br.	XXX				
Naziv izveštaja					
Original	Izradili	Pregledali	Odobрили	Naručilac radova	Institucija korisnica (MEI)
Ime:					
Potpis:					
Datum:					
Naziv izveštaja					
Revizija br. 1	Izradili	Pregledali	Odobрили	Naručilac radova	Institucija korisnica (MEI)
Ime:					
Potpis:					
Datum:					

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY
Odricanje od odgovornosti

Ovaj izveštaj je izrađen u okviru projekta koji finansira Evropska unija. Za sadržaj ove publikacije isključivu odgovornost snosi Konzorcijum predvođen kompanijom SUEZ Consulting (SAFEGE), te se ni na koji način ne može smatrati da on odražava stavove Evropske unije.

Ključni kontakti			
EUD	Anthony Robert	Menadžer programa	Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji Vladimira Popovica 40/V, 11070 Novi Beograd, Republika Srbija Tel: +381 11 3083200 Anthony.ROBERT@eeas.europa.eu
	Aleksandra Todorović	Predstavnik Ministarstva za evropske integracije	Ministarstvo za evropske integracije Nemanjina 34, 11000 Beograd, Republika Srbija atodorovic@mei.gov.rs
MEI	Branko Budimir	Savetnik ministra za Evropske integracije	Ministarstvo za evropske integracije Nemanjina 34, 11000 Beograd, Republika Srbija branko.budimir@mei.gov.rs
	Željko Tmušić	Direktor Projekta	Ul. Beogradska 27, 11000 Beograd, Republika Srbija Tel: +381 11 32 34 730 zeljko.tmusic@suez.com
SUEZ Consulting (SAFEGE) Kancelarija u Srbiji	Dušan Rakić	Menadžer projekta	Ul. Beogradska 27, 11000 Beograd, Republika Srbija Tel: +381 11 32 34 730 dusan.rakic@suez.com
	Darko Jakšić	Vođa tima	Ul. Beogradska 27, 11000 Beograd, Republika Srbija Tel: +381 11 32 34 730 jaksic@zeelandnet.nl
	Miodrag Uljarević	Zamenik Vođe tima	Ul. Beogradska 27, 11000 Beograd, Republika Srbija Tel: +381 11 32 34 730 miodrag.uljarevic@suez.com

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

SADRŽAJ

1.	Uvod.....	6
1.1.	Nacionalno zakonodavstvo	6
1.2.	Zakonodavstvo Evropske unije	7
1.3.	Bernska konvencija i Emerald mreža	9
1.3.1.	Mreža Natura 2000	11
1.3.2.	Staništa	12
1.3.3.	Referentna lista vrsta.....	13
1.4.	Postupak ocene prihvatljivosti	14
1.5.	Pristup oceni.....	15
2.	Opis projekta.....	16
2.1.	Područje železničkog koridora Beograd–Niš	16
3.	PRELIMINARNA PROCENA (Skrining)	18
4.	Ocena prihvatljivosti.....	27
4.1.	pSPA Dobrić–Nišava – 35,389 ha / IBA RS048.....	28
4.2.	Procena uticaja.....	34
4.2.1.	Metodologija za procenu uticaja	34
4.2.2.	Opis uticaja na pSPA Dobrić–Nišava	35
5.	MERE UBLAŽAVANJA UTICAJA.....	39
6.	KUMULATIVNI UTICAJI	42
7.	ZAKLJUČCI	43

SPISAK SLIKA

Slika 1-1. Dijagram toka postupnih postupka za ocenu planova ili projekata koji verovatno mogu imati uticaj na područja mreže Natura 2000	8
Slika 1-2. Potencijalna područja Emerald mreže (svetloplava) u Srbiji i zaštićena područja (zelena)	10
Slika 1-3. Ekološki značajna područja Ekološke mreže Srbije i zaštićena područja	11
Slika 2-1. Šematski prikaz železničke pruge Beograd (Resnik)–Niš (Trupale) sa priključnim prugama.....	17
Slika 3-1. Zaštićena područja, pSCI i pSPA u zoni širine 10 km oko poddeonice Paraćin–Stalać	25
Slika 3-2. Zaštićena područja, pSCI i pSPA u zoni širine 10 km oko poddeonice Đunis–Trupale	26
Slika 4-1. pSPA Dobrić–Nišava predmet ocene prihvatljivosti	27
Slika 4-2. CORINE zemljišni pokrivač za područje Dobrić–Nišava	31

SPISAK TABELA

Tabela 3-1. Rezime skrining analize	18
Tabela 4-1. Corine Land Cover / EUNIS – pSPA Dobrić–Nišava	29

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Tabela 4-2. Populacija ciljne vrste za potencijalno područje od posebnog značaja za ptice (pSPA/IBA) „Dobrić–Nišava“	32
Tabela 4-3. Prisustvo 50 vrsta ptica sa priloga Direktive o pticama (Natura 2000) na području pSPA u periodu od 2000. do 2021. godine.	33
Tabela 4-4. Skala za izražavanje značaja uticaja.....	34
Tabela 4-5. Uticaji na ciljne vrste za pSPA Dobrić–Nišava	36
Tabela 5-1. Lista mera predloženih za ublažavanje uticaja projekta na staništa, vrste i integritet pSPA „Dobrić–Nišava“	39

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

1. UVOD

Direktive o pticama i staništima predstavljaju opšti pravni okvir za zaštitu i upravljanje Natura 2000 područjima u EU.

Ovaj izveštaj prikazuje Ocenu prihvatljivosti za Projekat. Ocena prihvatljivosti je izrađena u skladu sa članom 6(3) i (4) Direktive o staništima 92/43/EEC i zasnovana je na smernicama — Procena planova i projekata koji se odnose na Natura 2000 oblasti — Metodološke smernice o odredbama člana 6(3) i (4) Direktive o staništima 92/43/EEC. S obzirom na to da neke zone planiranog Projekta presecaju potencijalne Natura 2000 oblasti u Srbiji, sprovođenje Ocene prihvatljivosti je od suštinskog značaja. Ovaj zahtev ima temelje u nacionalnom zakonodavstvu, zakonodavstvu EU, Bernskoj konvenciji i Emerald mreži.

1.1. Nacionalno zakonodavstvo

Ocena prihvatljivosti uključena je u važeći Zakon o zaštiti prirode (Službeni glasnik RS, br. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – ispravka, 14/2016 i 95/2018 – izmenjeni zakon, kao i 71/2021) Srbije u člancima 8 do 10. U praksi još nije u potpunosti sprovedena, jer potrebna prateća regulativa nije doneta. Međutim, Zakoni o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 94/2024) i o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 94/2024) stupili su na snagu 6. decembra 2024. godine, gde su uvedeni novi pojmovi poput „ekološke mreže“ i „prihvatljivosti za ekološku mrežu“, što je omogućilo preciznije usklađivanje sa Zakonom o zaštiti prirode.

Zakoni regulišu odnos između procesa procene uticaja na životnu sredinu i Ocene prihvatljivosti za projekte koji mogu imati značajan uticaj na očuvanje i celovitost područja ekološke mreže. Za projekte koji podležu strateškoj proceni uticaja ili proceni uticaja na životnu sredinu, Ocena prihvatljivosti se sprovodi kao deo ovih procesa. Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu propisuje da, ukoliko projekat može imati uticaj na očuvanje i celovitost područja ekološke mreže, glavna Ocena prihvatljivosti se sprovodi u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, pre izdavanja rešenja o saglasnosti na studiju procene uticaja na životnu sredinu.

Prema Zakonu o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, Ocena prihvatljivosti se sprovodi za planove i programe koji, sami ili u kombinaciji sa drugim planovima, programima, projektima, radovima ili aktivnostima, mogu imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže. Preliminarna Ocena prihvatljivosti se obavlja pre donošenja odluke o izradi strateške procene uticaja. Glavna Ocena prihvatljivosti se zatim sprovodi pre pripreme izveštaja o strateškoj proceni uticaja, ukoliko preliminarna procena pokaže da projekat može uticati na očuvanje i celovitost područja ekološke mreže.

Pored toga, u skladu sa Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu, nadležni organ, prilikom donošenja odluke o zahtevu za procenu uticaja projekta koji može uticati na očuvanje i celovitost područja ekološke mreže, može odlučiti da procena uticaja nije potrebna samo ako se na osnovu sprovedene procedure i odluke donete u preliminarnoj oceni prihvatljivosti utvrdi da projekat neće imati negativne uticaje na očuvanje i celovitost područja ekološke mreže.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Odredbe zakona koje se odnose na Ocenu prihvatljivosti postaće primenjive dve godine nakon stupanja zakona na snagu.

Prema članu 10 Zakona o zaštiti prirode, Ocena prihvatljivosti je procedura koja ocenjuje mogući uticaj strategije, plana, osnove, programa, projekta, radova ili aktivnosti na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže, kao i negativni uticaj na celovitost ekološki značajnog područja, uz prethodno pribavljene uslove Instituta za zaštitu prirode.

1.2. Zakonodavstvo Evropske unije

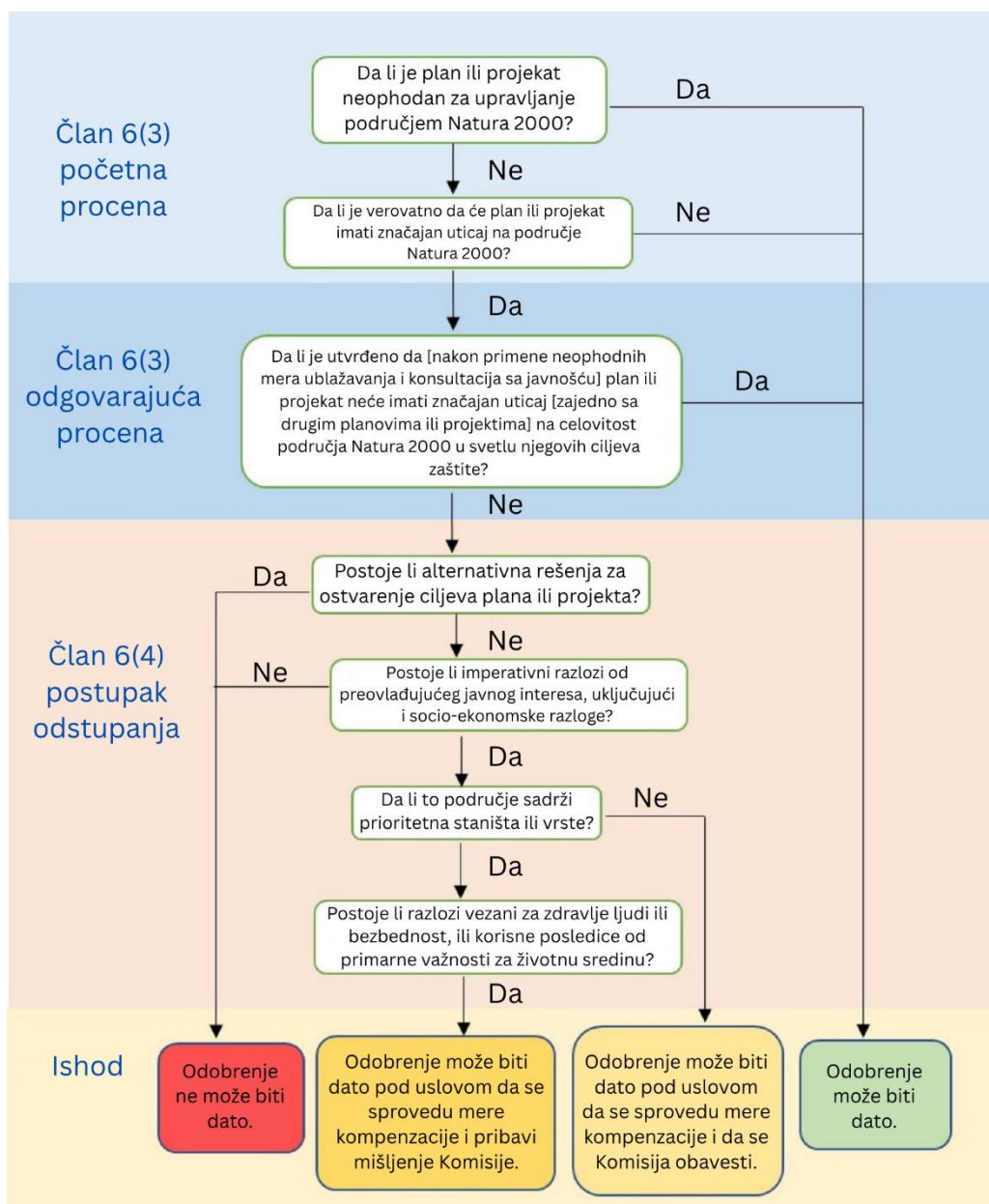
Prema članu 6(3) Direktive o staništima 92/43/EEC, svaki projekat ili plan unutar Natura 2000 ili Emerald mreže, ili u njenoj blizini, zahteva sprovođenje Ocene prihvatljivosti koju sprovode nacionalne vlasti u skladu sa smernicama Evropske komisije, kako bi se osiguralo da neće doći do značajnog uticaja na celovitost lokaliteta. Projekti koji ne mogu bez opravdanih naučnih sumnji da dokažu da neće negativno uticati na ciljeve očuvanja lokaliteta, njegovu celovitost ili celovitost Natura 2000 ili Emerald mreže, ne ispunjavaju zahteve Direktive o staništima. U određenim slučajevima, nacionalne vlasti mogu odstupiti od ovog zahteva Direktive iz „neophodnih razloga od pretežnog javnog interesa (IROPI)“, prema članu 6(4) Direktive. Kao što zahteva Direktiva o staništima, u ovim slučajevima, mere nadoknade moraju osigurati da se ukupna koherentnost mreže Natura 2000 (ili Emerald) zaštititi. Ovo je takođe navedeno u EBRD PR6 smernicama iz 2022. godine.

Član 6(3) i (4) definiše postupnu proceduru za procenu planova ili projekata koji bi mogli uticati na Natura 2000 lokalitete. Procedura obuhvata tri glavna koraka:

- Prva faza: skrining. Prvi deo postupka obuhvata fazu preliminarne procene („skrining“) radi utvrđivanja da li je plan ili projekat direktno povezan sa upravljanjem područjem Natura 2000 ili je za to neophodan, a ako nije, zatim da li je verovatno da će imati značajan uticaj na to područje (samostalno ili u kombinaciji sa drugim planovima ili projektima), uzimajući u obzir ciljeve očuvanja tog područja.
- Druga faza: ocena prihvatljivosti. Ako se ne može isključiti verovatnoća značajnog uticaja, sledeća faza postupka podrazumeva procenu uticaja plana ili projekta (pojedinačno ili u kombinaciji sa drugim planovima ili projektima) u odnosu na ciljeve očuvanja područja i utvrđivanje da li će taj uticaj narušiti integritet područja Natura 2000, uzimajući u obzir mere ublažavanja uticaja.
- Treća faza: odstupanje od člana 6(3) pod određenim uslovima. Trećom fazom postupka upravlja član 6(4). Ona se primenjuje samo ako, uprkos negativnoj oceni, nosilac plana ili projekta smatra da se on ipak mora sprovesti iz neophodnih razloga od opšteg interesa. To je moguće samo ako ne postoje alternativna rešenja, ako su neophodni razlozi od opšteg interesa valjano opravdani i ako su usvojene odgovarajuće mere kompenzacije kako bi se obezbedila ukupna koherentnost mreže Natura 2000.

Svaka faza postupka zavisi od prethodne. Redosled kojim se faze sprovode od suštinskog je značaja za pravilnu primenu člana 6(3) i 6(4). Na Slici 1 dat je dijagram toka ovog postupka.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Slika 1-1. Dijagram toka postupnih postupka za ocenu planova ili projekata koji verovatno mogu imati uticaj na područja mreže Natura 2000

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

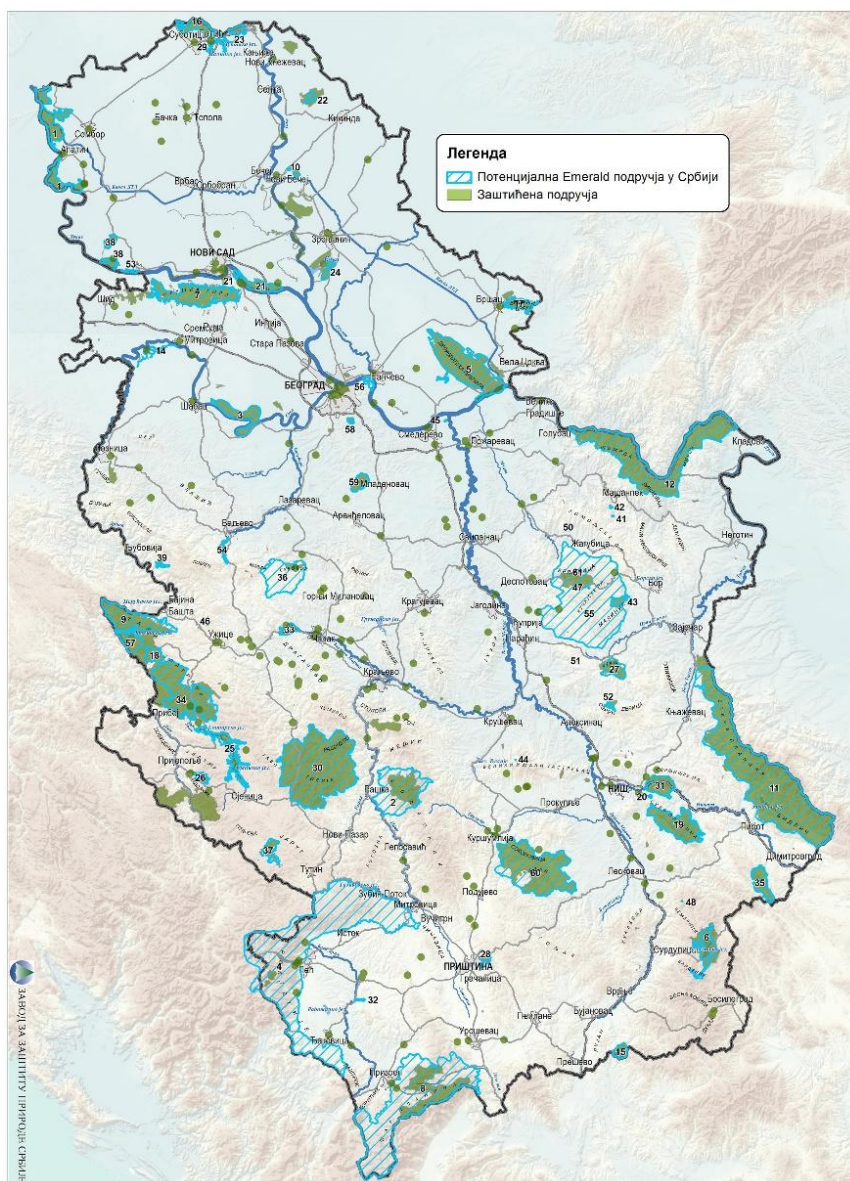
1.3. Bernska konvencija i Emerald mreža

Srbija je 2001. godine ratifikovala Konvenciju o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa, poznatu kao Bernska konvencija. U okviru Bernske konvencije uspostavljena je Emerald mreža, na osnovu Preporuke br. 16 (1989) Stalnog komiteta i pod okriljem Saveta Evrope, a posebno je značajna za zemlje koje nisu članice Evropske unije, poput Srbije. Emerald mrežu čini ekološka mreža sastavljena od Područja od posebnog značaja za očuvanje (Areas of Special Conservation Interest – ASCIs).

Srbija je uspostavila Emerald mrežu na nacionalnom nivou, koja obuhvata 61 lokalitet, na osnovu lista strogo zaštićenih vrsta flore (Prilog I) i faune (Prilog II), liste zaštićenih vrsta faune (Prilog III), koje su deo Bernske konvencije i za čije očuvanje je neophodno sprovođenje zakonodavnih i upravnih mera, kao i Priloga IV, koji sadrži spisak zabranjenih sredstava i metoda ubijanja, hvatanja i drugih oblika eksploatacije. Na osnovu tipologije lokaliteta prema značaju za vrste ili staništa, identifikovano je 60 lokaliteta značajnih za ptice i druge vrste i/ili staništa (Tip C), dok je jedan lokalitet definisan kao značajan za staništa i druge vrste (Tip B).

Ukupna površina potencijalne Emerald mreže u Srbiji iznosi 1.019.269,31 ha, odnosno 11,54% teritorije Srbije. Emerald mreža se takođe nalazi unutar ekološki značajnih područja ekološke mreže Srbije i mreže Natura 2000. Radi obezbeđivanja maksimalne usklađenosti između ova dva procesa – Emerald mreže i mreže Natura 2000 – liste biljnih i životinjskih vrsta koje se nalaze u Prilozima Konvencije usklađene su sa listama vrsta u Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Slika 1-2. Potencijalna područja Emerald mreže (svetloplava) u Srbiji i zaštićena područja (zelena)¹

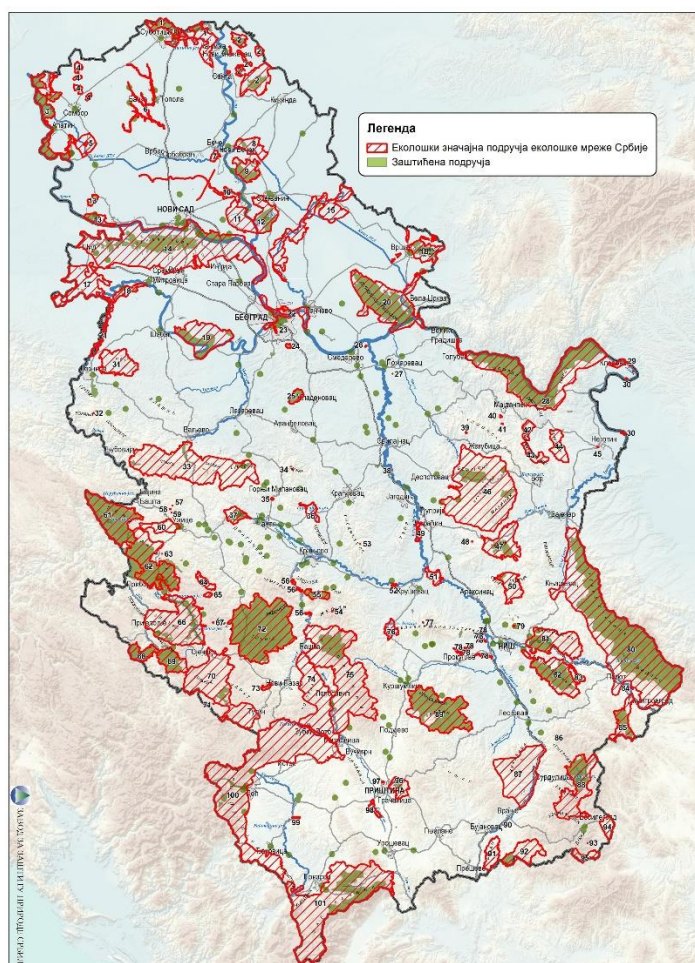
Na osnovu člana 38. Zakona o zaštiti prirode, Zavod za zaštitu prirode Srbije, u saradnji sa Pokrajinskim zavodom za zaštitu prirode i drugim stručnim i naučnim institucijama, izrađuje dokumentaciju za uspostavljanje Ekološke mreže na teritoriji Republike Srbije. Zavod izrađuje i ažurira digitalnu bazu podataka koja sadrži vektorski prikazane granice područja Ekološke mreže i kartu ekološki značajnih područja.

¹ Zavod za zaštitu prirode Srbije

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Ekološka mreža se uspostavlja kao funkcionalno i prostorno povezana celina radi očuvanja tipova staništa od posebnog značaja za zaštitu, obnovu i/ili unapređenje narušenih staništa. Ekološku mrežu Republike Srbije čine **ekološki značajna područja** i **ekološki koridori**. Upravljanje Ekološkom mrežom odnosi se na upravljanje pojedinačnim ekološki značajnim područjima i ekološkim koridorima, na način koji obezbeđuje očuvanje povoljnih uslova za osetljive, retke, ugrožene i tipove staništa od posebnog značaja za očuvanje, kao i za populacije strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta od nacionalnog i međunarodnog značaja, uz održavanje i unapređenje funkcionalne i prostorne povezanosti njenih delova.

Slika 1-3. Ekološki značajna područja Ekološke mreže Srbije i zaštićena područja

1.3.1. Mreža Natura 2000

Ministarstvo zaštite životne sredine, zajedno sa Zavodom za zaštitu prirode Srbije i Pokrajinskim zavodom za zaštitu prirode Vojvodine, radi na identifikaciji i uspostavljanju mreže Natura 2000 u Srbiji. Srbija, kao zemlja kandidat za

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

članstvo u Evropskoj uniji, pripremila je listu lokaliteta za mrežu Natura 2000, u skladu sa zahtevima dve evropske direktive: Direktive o pticama i Direktive o staništima.

U tom kontekstu, kao rezultat projekta „EU za Naturu 2000 u Srbiji“, izrađena je prva lista potencijalnih lokaliteta mreže Natura 2000 (SPA – posebna područja zaštite i SCI – područja od značaja za zajednicu), zajedno sa informacionim sistemom, bazom podataka i GIS platformom za Naturu 2000. Svaki potencijalni lokalitet je opravdan prisustvom staništa i/ili vrsta sa referentne liste koje ispunjavaju dogovorene kriterijume. Takođe je izvršena provera odgovarajuće zastupljenosti svake vrste i staništa u skladu sa zahtevima direktiva.

Međutim, svi stručnjaci se slažu da su neophodna dodatna terenska istraživanja i specifični podaci za pojedine vrste i staništa kako bi se ove informacije potvrdile sa većim stepenom pouzdanosti. Granice potencijalnih lokaliteta mreže Natura 2000 su okvirno određene na osnovu rasprostranjenosti vrsta i tipova staništa, dok će njihova precizna specifikacija biti naknadno utvrđena prema katastarskim parcelama. S obzirom na to da ova područja još nisu zvanično proglašena, za njih nisu uspostavljeni upravljači lokaliteta, planovi upravljanja niti definisani ciljevi očuvanja.

1.3.2. Staništa

Jedan od prvih i najvažnijih koraka u procesu identifikacije mreže Natura 2000 jeste uspostavljanje referentnih lista staništa i vrsta u zemlji. Budući da se ne mogu svi tipovi staništa navedeni u Prilogu I Direktive o staništima pronaći u Srbiji, izrađene su posebne referentne liste tipova staništa.²

Od ukupno 233 tipa staništa koja su zaštićena u Evropi, na teritoriji Srbije može se pronaći 73. Od tog broja, 63 tipa staništa imaju potvrđeno prisustvo u Srbiji, dok je za preostalih 10 tipova staništa njihovo postojanje i dalje neizvesno i mora se potvrditi dodatnim terenskim kartiranjem.

Srbija je podnela zahtev za izmenama Priloga I, II, IV i V Direktive o staništima, kao i za izmene definicija određenih tipova staništa u Interpretativnom priručniku o staništima Evropske unije, kao što je slučaj sa tipom staništa „Suvi balkanski serpentinofilni stepski travnjaci“ (*Halacsyetalia sendtneri*). Analiza podataka locirala je ovo stanište u alpskom regionu Kosova, ali postoji velika pretpostavka da je ono prisutno i u alpskom regionu centralne Srbije.

Republika Srbija je, kroz projekat „EU za Naturu 2000“, unapredila znanja i podatke prikupljene terenskim istraživanjima u oblasti kartiranja staništa, uključujući izradu metodologije za terensko kartiranje tipova staništa, kao i Interpretativnog priručnika tipova staništa od značaja za EU za teritoriju Srbije.

² http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Habitat-types.pdf

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY**1.3.3. Referentna lista vrsta 3**

Prilog I Direktive o pticama, kao i Prilogi I, II i IV Direktive o staništima (za određene vrste, poput biljnih i ribljih, uzimaju se u obzir i vrste iz Priloga V), sadrže vrste koje predstavljaju referencu za određivanje potencijalnih posebnih područja zaštite (pSPA) i potencijalnih područja od značaja za zajednicu (pSCI). S obzirom na to da se sve vrste iz navedenih aneksa ne javljaju na teritoriji Srbije, izrađene su posebne referentne liste za svaku vrstu i stanište.

Referentna lista **biljnih vrsta** u Srbiji⁴ obuhvata 33 vrste iz Priloga II i Priloga IV, kao i 34 vrste iz Priloga V Direktive o staništima. Za ovu listu vrsta, pet njih — *Campanula secundiflora*, *Cephalaria pastricensis*, *Daphne malyana*, *Nepeta rtanjensis* i *Picea omorika* — predložene su kao dopune aneksa Direktive o staništima.

Referentna lista **ptica**⁵ obuhvata vrste iz Priloga I Direktive o pticama, kao i migratorne vrste. Ograničenje predstavlja nedostatak ažurnih i detaljnih podataka za sve vrste. Srpska referentna lista sadrži 141 vrstu, od ukupno 197 vrsta i podvrsta ptica navedenih u Prilogu I. Za ove vrste najpovoljnije teritorije se očuvavaju u odgovarajućem broju i veličini kao posebna područja zaštite (Special Protection Areas – SPAs).

Lista **sisara** obuhvata 141 vrstu koje su u Evropi zaštićene kroz Prilog II i Prilog IV Direktive o staništima, a od tog broja u Srbiji⁶ je prisutno 46 vrsta. Od navedenih vrsta, 31 pripada slepim miševima, a 15 ostalim vrstama sisara. Međutim, za samo dve vrste status prisutnosti u Srbiji je nejasan i potrebna su dodatna istraživanja kako bi se potvrdilo njihovo prisustvo.

Direktiva o staništima obuhvata 71 vrstu **vodozemaca** pod režimom zaštite, ali se samo 14 vrsta nalazi na teritoriji Srbije⁷. Većina njih je rasprostranjena u dve biogeografske regije – Panonskoj i Kontinentalnoj, izuzev nekoliko vrsta daždevnjaka koje nisu prisutne u Panonskoj regiji. Srbija je podnela zahtev za izmenu Direktive o staništima kako bi se vrsta *Triturus dobrogicus* uključila u Prilog IV.

Srpska referentna lista **gmizavaca** sadrži 21 vrstu⁸, iako je u Prilozima Direktive o staništima obuhvaćeno ukupno 106 vrsta. Srbija je predložila izmene Direktive kako bi se podvrsta *Vipera berus bosniensis* uključila u Prilog IV.

U Evropi je pod zaštitom 203 vrste riba. Od tog broja, 34 vrste su uključene u srpsku referentnu listu riba⁹, iako se jedna od njih smatra izumrlom u Dunavu, pa samim tim i na teritoriji Srbije.

³ <http://www.natura2000.gov.rs/en/reference-list-of-species/>

⁴ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Plant-species.pdf

⁵ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Bird-species.pdf

⁶ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Mammal-species.pdf

⁷ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Amphibian-species.pdf

⁸ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Reptile-species.pdf

⁹ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Fish-species.pdf

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Grupe **beskičmenjaka** takođe su obuhvaćene Prilogima Direktive o staništima, a u Srbiji su prisutne sledeće grupe i vrste: vilini konjici (7 vrsta)¹⁰, skakavci (8 vrsta)¹¹, leptiri (28 vrsta)¹², tvrdokrilci – bube (16 vrsta)¹³, kao i druge grupe beskičmenjaka: mekušci (6 vrsta), slatkovodni rakovi (2 vrste) i jednodnevke (1 vrsta)¹⁴.

Evropska direktiva štiti ukupno 134 vrste beskičmenjaka, ali se u Srbiji javlja samo polovina njih – ukupno 67 vrsta, dok prisustvo nekih od njih na teritoriji Srbije još nije potvrđeno. Republika Srbija je podnela zahtev za izmenu Direktive o staništima radi uključivanja vrste *Palingenia longicauda*, vodene vrste insekta iz reda jednodnevki *Ephemeroptera*, poznate i kao tiski cvet. Ova vrsta je rasprostranjena u reci Tisi (u Slovačkoj, Srbiji i Mađarskoj, iako njeno prisustvo u Slovačkoj još nije potvrđeno). Takođe, Srbija je predložila izmene Direktive o staništima za uključivanje još tri vrste beskičmenjaka: dve vrste skakavaca: *Pyrgomorphula serbica* i *Zeuneriana amplipennis*, i jednu vrstu tvrdokrilca – *Tentyria frivaldszkii*.

1.4. Postupak ocene prihvatljivosti

Postupak ocene prihvatljivosti sastoji se od sledećih faza:

- Faza 1 (skrining) – moguće je isključiti verovatne značajne uticaje;
- Faza 2 (ocena prihvatljivosti) – moguće je isključiti štetne uticaje na integritet područja mreže Natura 2000.

Postupak ocene prihvatljivosti (AA) sprovodi se u skladu sa načelom predostrožnosti, na osnovu najboljih raspoloživih naučnih dokaza i metoda, u okviru pripreme plana ili projekta, pre nego što se plan uputi u proceduru usvajanja, odnosno pre izdavanja lokacijskih uslova, lokacijske dozvole ili drugih odobrenja za sprovođenje ili realizaciju. Kada se primenjuje na postupak u skladu sa članom 6(3), načelo predostrožnosti podrazumeva da mora biti dokazana odsutnost negativnog uticaja na područja mreže Natura 2000 pre nego što plan ili projekat može biti odobren. Drugim rečima, ukoliko postoji neizvesnost u pogledu mogućih negativnih uticaja, plan ili projekat ne može biti odobren.

Vlada bliže propisuje postupak, sadržaj, rokove i način sprovođenja ocene prihvatljivosti, uključujući listu neophodne dokumentacije koja se odnosi na ciljeve očuvanja i integritet ekološki značajnog područja, način obaveštavanja javnosti, kao i postupak za utvrđivanje pretežnog javnog interesa i mera kompenzacije.

¹⁰ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Dragonfly-species.pdf

¹¹ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Grasshopper-species.pdf

¹² ¹² http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Butterfly-species.pdf

¹³ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Beetle-species.pdf

¹⁴ http://www.natura2000.gov.rs/en/wp-content/uploads/2021/06/RefList_N2000-Invertebrate-species-others.pdf

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

1.5. Pristup oceni

Zbog svega navedenog, u ovom dokumentu biće sprovedena ekvivalentna ocena primenljiva na potencijalna područja mreže Natura 2000, kako bi se u što većoj meri ispunio zahtev za identifikaciju relevantnih područja Natura 2000, koristeći model Izvor–Putanja–Primalac (Source–Pathway–Receptor) i prikupljanje informacija o ciljnim elementima zaštite i ciljevima očuvanja (uz ograničenja koja proističu iz nedostatka preciznih podataka).

- Naziv i tip područja, na osnovu lista potencijalnih posebnih područja zaštite (pSPA) i potencijalnih područja od značaja za zajednicu (pSCI) pripremljenih za Srbiju, dostupnih na: <https://daphne.sk/Natura2000Serbia/>
- Dokazi o preklapanju područja uticaja projekta sa granicama potencijalnih Natura 2000 lokaliteta
- Opis područja, uključujući definisani značaj lokaliteta u širem regionalnom/EU kontekstu, obrazloženje nominacije lokaliteta kao potencijalnog Natura 2000/Emerald područja, uz dostupne liste ekosistema i vrsta koje su relevantne za ovaj status. Ovi ekosistemi i vrste čine ciljne elemente zaštite, a njihovo podržavanje biće određeno time da li su direktno pogođeni pojedinim delovima projekta. U okviru opisa područja, biće navedeni ekvivalentni ciljevi očuvanja za ključne vrste i staništa u širem EU kontekstu, s obzirom na to da ne postoje specifični ciljevi očuvanja za pSCI i pSPA registrovane duž Deonice 3. Ovo će predstavljati osnovu za procenu značaja uticaja projekta.
- Kao zaključak, utvrditi da li predložene aktivnosti mogu imati nepovoljne uticaje na integritet lokaliteta i da li time pokreću obavezu sprovođenja ocene prihvatljivosti.

Ovi koraci su ispunjeni sprovođenjem studije u kancelariji i terenskog istraživanja u toku četiri godišnja doba, što je omogućilo određivanje početnog stanja i donošenje ocene. Rezultati su prikazani u narednim poglavljima.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

2. OPIS PROJEKTA

2.1. Područje železničkog koridora Beograd–Niš

Železnička pruga Beograd–Niš predstavlja jedan od najznačajnijih saobraćajnih koridora u Republici Srbiji i ima ključnu ulogu u konceptu razvoja transportnog sistema. Deo je SEETO Koridora X i povezuje centralnu i zapadnu Evropu sa Grčkom, Turskom i Bliskim istokom, a takođe je deo indikativnog proširenja osnovne TEN-T železničke mreže na Zapadnom Balkanu.

Dužina železničke pruge Beograd–Niš iznosi oko 244 km, dok dužina dvokolosečne deonice iznosi 137,691 km. Pruga je izgrađena 1884. godine kao jednokolosečna, a u periodu od 1934. do 1993. godine postepeno je dograđivan drugi kolosek radi povećanja kapaciteta.

Opšti cilj ovog projekta jeste modernizacija železničke infrastrukture na Panevropskom Koridoru X, kao i povećanje kapaciteta, bezbednosti i kvaliteta usluga. Projekat bi trebalo da omogući modernu, dvokolosečnu železničku prugu visokih performansi za kombinovani putnički i teretni saobraćaj, sa najvećom brzinom koja je ekonomski opravdana. Time će se poboljšati konkurentnost železničkog saobraćaja, međusobnu povezanost vidova transporta na Koridoru X, kao i zaštitu životne sredine.

Deonica 3 obuhvata deo železničkog koridora između Paraćina i Trupala. Prostorno, ova deonica je podeljena na dve poddeonice: Paraćin–Stalać i Đunis–Trupale.

Poddeonica Paraćin–Stalać prostire se od km 153+380 do km 174+170.79, u ukupnoj dužini od 20,8 km. Ova poddeonica nastavlja se na Deonicu 2, koja obuhvata trasu od Velike Plane do Paraćina. Postojeća železnička trasa prolazi kroz ili u blizini sledećih osam naselja: Paraćin, Striža, Ratara, Sikirica, Drenovac, Pojate, Čičevac i Stalać. Trasa projekta u okviru poddeonice Paraćin–Stalać ne odstupa značajno od postojeće železničke trase. Međutim, tamo gde postojeće trasiranje ne omogućava projektovanu brzinu do 200 km/h, moguća su manja odstupanja radi povećanja dužine krivina na pruzi. Dve postojeće stanice (Paraćin i Čičevac) biće zadržane, ali će biti rekonstruisane i modernizovane. Takođe, postojeće stajalište Sikirica–Ratara biće unapređeno u stanicu. Dva postojeća stajališta, Drenovac i Lučine, biće ukinuta.

Poddeonica Đunis–Trupale prostire se od km 191+937.96 do km 229+642, u ukupnoj dužini od 37,7 km. Postojeća železnička trasa prolazi kroz ili u blizini sledećih 19 naselja: Đunis, Vitkovac, Donji Ljubeš, Gornji Ljubeš, Korman, Trnjane, Donji Adrovac, Prčilovica, Žitkovac, Moravac, Nozrina, Lužane, Tešica, Grejač, Veliki Drenovac, Supovac, Mezgraja, Vrtište i Trupale. Na većem delu trase poddeonice Đunis–Trupale radijusi krivina ne ispunjavaju zahteve za projektovanu brzinu od 200 km/h. Zbog toga je trasa na određenim mestima izmenjena kako bi se omogućilo povećanje radijusa krivina i ublažavanje uglova zakrivljenosti.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Postojeće stanice Korman, Adrovac, Aleksinac, Lužane i Trupale biće zadržane i rekonstruisane radi modernizacije. Postojeće stajalište Tešica biće u potpunosti rekonstruisano i unapređeno u stanicu. Postojeća stajališta Vitkovac, Donji Ljubeš, Gornji Ljubeš, Trnjane, Norzina, Supovački most, Mezgraja i Vrtište biće ukinuta, kao i stanica Grejač.

Idejni projekat utvrdio je lokacije na kojima će se izvoditi novi mostovi, kao i podvožnjaci i nadvožnjaci. Detaljne lokacije prikazane su u Planu upravljanja biodiverzitetom. S obzirom na kategoriju železničke pruge i projektovanu brzinu do 200 km/h, predviđeno je da pruga bude ograđena ogradom kakva se koristi za auto-puteve. Svrha ograde je sprečavanje i odvratanje od neovlašćenog i nekontrolisanog pristupa železničkoj infrastrukturi od strane ljudi i životinja (čime se smanjuje rizik od nesreća, sudara i vandalizma). Biće postavljena ograda visine najmanje 1,80 m sa obe strane pruge, na udaljenosti od 1,0 m od podnožja nasipa. Zona širine 5 m van ograde biće rezervisana za pristupne servisne puteve.

Slika 2-1. Šematski prikaz železničke pruge Beograd (Resnik)–Niš (Trupale) sa priključnim prugama

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

3. PRELIMINARNA PROCENA (SKRINING)

Kroz preliminarnu procenu identifikovane su i ispitane moguće posledice projekta na zaštićene elemente, uključujući vrste i staništa, kao i posledice na tipove staništa i vrste koje se nalaze van granica svakog područja od značaja za očuvanje, ali su funkcionalno povezane, ukoliko te posledice mogu uticati na ciljeve očuvanja datog područja.

S obzirom na to da železnička trasa prolazi kroz potencijalno posebno područje zaštite (pSPA) Dobrić–Nišava, gde su planirani radovi na rekonstrukciji i izgradnji, a koji mogu izazvati degradaciju staništa pogodnih za ciljne vrste, značajni uticaji ne mogu biti isključeni, te će ocena prihvatljivosti biti sprovedena u celosti i detaljno, s fokusom na potencijalne uticaje na ova područja.

Rezime skrining analize mogućih uticaja na pSPA i pSCI lokalitete koji se nalaze u okviru tampon zone od 10 km od zone projekta dat je u Tabela 3-1. .

Tabela 3-1. Rezime skrining analize

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
Južna Morava	pSCI	3,65 km	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Južna Morava obuhvata površinu od 3.847 ha i izabrano je kao „prioritetna lokacija“ za dve vrste: <i>Unio crassus</i> i <i>Zerynthia polyxena</i> , kao i za tri tipa staništa unutar kompleksa termofilnih listopadnih šuma – termofilne hrastove šume 91M0, 91W0 i 91Y0. Lokalitet se nalazi jugozapadno od železničke poddeonice Đunis–Trupale, u njenom južnom delu. Najkraća udaljenost između ovog pSCI lokaliteta i železničke trase iznosi 3,65 km. Reka Južna Morava predstavlja ekološki koridor, određen kao takav zbog toga što je glavni vodotok koji omogućava ekološku povezanost. U Uredbi o ekološkoj mreži (Službeni glasnik RS, br. 102/2010), na osnovu koje je lokalitet određen, ne postoje podaci o biodiverzitetu reke. Ipak, reka Južna Morava je generalno pod visokim antropogenim pritiskom, pre svega usled organskog i nutritivnog zagađenja. Na svom toku kroz Srbiju, protiče pored više gradova i sela. Gradovi duž toka reke nemaju sisteme za prečišćavanje	Železnička trasa ne prolazi kroz pSCI Južna Morava – ovaj lokalitet se nalazi van pAol. Stoga, projekat neće izazvati gubitak, fragmentaciju niti degradaciju staništa pogodnih za ciljne vrste. Takođe, druge aktivnosti neće uticati na dnevno/noćno ponašanje životinja, kao što su buka, vibracije ili osvetljenje. Očekuje se da će životinje izbegavati zone gradilišta i da se neće približavati gradilišnom području. Negativni uticaji projekta na pSCI Južna Morava tokom faza izgradnje i eksploatacije mogu se isključiti, te se mogući uticaji neće dalje razmatrati u okviru ocene prihvatljivosti.	NE

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
			otpadnih voda, pa je reka glavni recipijent otpadnih voda iz svakog od njih.		
Južna Velika Morava	pSCI	0,49 km	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) „Južna Velika Morava“ obuhvata površinu od 12.745 ha. Odabrano je kao „prioritetna lokacija“ za sedam vrsta: <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Nyctalus noctula</i> , <i>Pipistrellus nathusii</i> , <i>Plecotus austriacus</i> , <i>Theodorus transversalis</i> , <i>Unio crassus</i> . Lokalitet obuhvata dva velika vodotoka – reke Južnu Moravu i Veliku Moravu, zajedno sa njihovim priobaljem. Ekološki koridor je određen zato što predstavlja glavni vodotok koji omogućava ekološku povezanost. Lokalitet pSCI Južna Velika Morava nalazi se zapadno od dela železničke poddeonice između Paraćina i Stalaća. Najmanja udaljenost između železničke poddeonice Paraćin–Stalać i pSCI Južna Velika Morava iznosi 0,49 km, što se nalazi na granici zone uticaja projekta.	Železnička trasa ne prolazi kroz pSCI Južna Velika Morava, te se ovaj lokalitet nalazi van pAol. Ne očekuje se da će projekat izazvati degradaciju staništa pogodnih za ciljane vrste. Negativni uticaji na pSCI Južna Velika Morava u fazama izgradnje i eksploatacije mogu se isključiti, te se mogući uticaji neće dalje razmatrati u okviru postupka ocene prihvatljivosti.	NO
Dobrić-Nišava	IBA/pSPA	Da	Potencijalno posebno područje zaštite ptica (pSPA) Dobrić–Nišava nalazi se u centralnoj Srbiji, između planine Mali Jastrebac na severu, planine Vidojevica na jugu i grada Niša na istoku. Ovo pretežno poljoprivredno područje (I1.1 i X0.7), uglavnom ravničarsko, ispresecano je brdima, selima, rekama, potocima, šljunkarama i jednim jezerom (Oblačinsko jezero). Unutar granica pSPA nalazi se više od 40 sela koja administrativno pripadaju šest opština: Niš, Aleksinac, Merošina, Prokuplje, Žitorađa i Doljevac. Većina postojećih staništa unutar pSPA (92%) su veštačka i kopnena, pokrivena višegodišnjim usevima, voćnjacima i zasadima. Lokalitet je 2019. godine identifikovan kao međunarodno značajan za očuvanje ptica jer redovno podržava značajne populacije dve vrste: jarebica (<i>Perdix perdix</i>) i crnoglava strnadica (<i>Emberiza melanocephala</i>). pSPA/IBA „Dobrić–Nišava“ nalazi se na krajnjem južnom delu trase projekta i železnička pruga prelazi preko ovog područja od km 220+315 do kraja Deonice 3.	Železnička trasa prolazi kroz pSPA Dobrić–Nišava i može dovesti do degradacije staništa pogodnih za ciljane vrste. Negativni uticaji na pSPA Dobrić–Nišava ne mogu se isključiti, te će mogući uticaji, kao što su gubitak i fragmentacija staništa, uznemiravanje faune, smrt od strujnog udara zbog elektroenergetskih vodova, sudari sa vozovima, kao i preuzimanje staništa od strane invazivnih vrsta, biti dalje analizirani u okviru postupka ocene prihvatljivosti.	DA

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
Niš	pSCI	2,63 km	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Niš obuhvata površinu od 4.315 ha i određeno je kao „prioritetna lokacija“ za dve vrste: <i>Eriogaster catax</i> i <i>Pipistrellus kuhlii</i>. <i>Eriogaster catax</i> nastanjuje otvorena, nekultivisana područja sa prirodnom vegetacijom, kao što su drveće, žbunje i druge biljne zajednice. Ova vrsta je ugrožena od izumiranja zbog opadanja tradicionalnih načina upravljanja šumama, gubitka poplavnih šuma i drugih oblika degradacije staništa (uključujući eutrofikaciju, sniženje nivoa podzemnih voda, uklanjanje živih ograda, intenzifikaciju korišćenja zemljišta i dr.). <i>Pipistrellus kuhlii</i> je vrsta koja se često povezuje sa ljudskim naseljima, a boravi u pukotinama drveća, litica i zgrada, kao i u podrumima. To je veoma okretna vrsta koja se hrani letećim insektima, poput vodenih cvetova, komaraca, moljaca i drugih vrsta. Aktivna je u naseljenim područjima i često se zadržava na lokacijama sa veštačkim osvetljenjem, kao što su parkovi i bašte u blizini vodotoka, degradirana staništa, intenzivno obrađivane površine i nedavno pošumljene oblasti. Ovaj pSCI je pretežno urbano područje Grada Niša, sa uskim pojasom urbanog zelenila i poljoprivrednog zemljišta u južnom delu lokaliteta. pSCI Niš se nalazi na udaljenosti od 2,63 km od južnog dela železničke poddeonice Đunis–Trupale i ne ukršta se sa železničkom trasom.	Na osnovu sprovedene analize, malo je verovatno da će se ove vrste kretati ka lokacijama projekta, gde je nivo ometanja viši. pSCI im pruža dovoljno površine za ishranu unutar područja. Ne očekuje se da će aktivnosti na projektu imati bilo kakve štetne uticaje na njih u okviru pSCI, ni tokom faze izgradnje, ni tokom faze eksploatacije. Shodno tome, pSCI Niš ne zahteva dalje analize u okviru AA (ocene prihvatljivosti).	NE
Gornje Pomoravlje	IBA/pSPA	1,14 km	pSPA Gornje Pomoravlje obuhvata površinu od 5.920 ha. Ovo pSPA pokriva čitavo IBA područje (RS044) i proširenu zonu na severu. IBA Gornje Pomoravlje se nalazi u aluvijalnoj ravnici u centralnoj Srbiji, u dolini reke Velike Morave. Staništa ovog područja obuhvataju ostatke šuma sa vrstama <i>Salix sp.</i>, <i>Populus sp.</i>, <i>Alnus sp.</i>, <i>Fraxinus sp.</i> i <i>Quercus sp.</i>. Pruža se više od 40 km – od Čičevca i Stalaća na jugu do Krušara i Ribara na severu. Područje se sastoji od više manjih celina: Vidovački ključ, Čepursko,	Na osnovu analize i udaljenosti između pSPA i pAol, ne očekuje se uznemiravanje ptica i slepih miševa usled buke i osvetljenja. Ne predviđa se pogoršanje fizičkog ili ekološkog integriteta pSPA. Gubici jedinki se ne očekuju tokom faze eksploatacije, imajući u vidu da je reč o već postojećoj i funkcionalnoj železničkoj	NE

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
			Moravište, ušće reke Crnice i Supski rukavac. Ciljne vrste su rečna čigra <i>Sterna hirundo</i>, vodomar <i>Alcedo atthis</i> i obalska lasta <i>Riparia riparia</i>. <i>Sterna hirundo</i> je selica u Srbiji, sa nacionalnim statusom VU (ranjiva vrsta), zabeležena u okolini reke Velike Morave. Međutim, u blizini njenog potencijalnog mesta za gnežđenje ranije je izgrađen novi auto-put, pa gnežđenje vrste nije potvrđeno. <i>Alcedo atthis</i> je gnezdarica u Srbiji, a mesta za gnežđenje se nalaze u blizini vodenih površina sa peščanim liticama, posebno u oblastima oko reke Morave, uključujući veštačka vodena tela i močvare. <i>Riparia riparia</i> je vrsta ptice pevačice iz porodice lastavica, koja nastanjuje močvarna staništa, gradska područja, rečne i jezerske ekosisteme. Ova vrsta nije navedena u prilogima, ali je obuhvaćena opštim režimom zaštite iz člana 1 Direktive, koji se primenjuje na sve vrste ptica koje prirodno nastanjuju divlje stanište na teritoriji država članica na koje se Ugovor odnosi. Uvrštena je u Prilog II Bernske konvencije. Pogodna staništa su reke i jezera, površine sa retkom vegetacijom, urbana i močvarna područja. pSPA Gornje Pomoravlje je značajno područje za gnežđenje ptica, kao i za migraciju ptica u pravcu sever-jug. Većina zabeleženih vrsta nastanjuje staništa u uskom pojasu duž reke Velike Morave. Prema podacima Partnerstva za ključna područja biodiverziteta (Key Biodiversity Areas Partnership, 2024) – u izveštaju o ključnim područjima biodiverziteta: Gornje Pomoravlje, ovo područje je takođe prepoznato kao KBA (ključna oblast biodiverziteta), sa dve ciljne vrste (<i>Alcedo atthis</i> i <i>Riparia riparia</i>). pSPA se nalazi na udaljenosti od 1,14 km od zone uticaja projekta.	pruži, te su ptice i slepi miševi uspostavili svoje svakodnevne migratorne rute tako da izbegavaju područja oko pruge. Uticaji projekta na pSPA Gornje Pomoravlje mogu se isključiti, kako u fazi izgradnje, tako i u fazi eksploatacije. pSPA Gornje Pomoravlje neće biti dalje razmatrano u okviru postupka ocene prihvatljivosti.	
Lalinačka Slatina	pSCI	5,01	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Lalinačka slatina obuhvata površinu od 4.315 ha i nalazi se jugoistočno od zone projekta. Određeno je kao „prioritetna	Na osnovu sprovedene analize, malo je verovatno da će projekat imati bilo	NE

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
			lokacija" za jedan tip staništa: ht1340 – slatine i slana stepa centralnog Balkana. Ovaj pSCI se nalazi na udaljenosti od 5,01 km unutar šire zone obuhvata projekta.	kakav uticaj na integritet pSCI Lalinačka slatina. Zbog udaljenosti između pSPA i PAol, ne očekuje se uznemiravanje ptica ili slepih miševa usled uticaja buke ili svetlosti. Gubici jedinki se ne očekuju tokom faze eksploatacije, imajući u vidu da je reč o već funkcionalnoj i postojećoj železničkoj pruzi. Ptice i slepi miševi su uspostavili svoje dnevne migratorne rute kako bi izbegli oblast oko pruge. pSCI Lalinačka slatina neće dalje biti razmatrano u okviru AA.	
Obla glava	pSCI	3,84	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Obla glava obuhvata površinu od 4.785 ha i određeno je kao „prioritetna lokacija“ za jedan tip staništa: 91M0 – termofilne listopadne šume; termofilne hrastove šume. Nalazi se u istočnom delu šire zone obuhvata projekta, na udaljenosti od 3,84 km od železničke trase, na području grada Aleksinca. Ovo stanište je uvršteno u Prilog I Direktive o staništima. Jasno je da neke vrste ptica i slepih miševa koje su zabeležene u zoni uticaja projekta preferiraju upravo stanište 91M0. Tokom izvođenja radova na projektu, ove vrste će sigurno izbegavati područje gradilišta zbog uznemiravanja. Korišćenjem prostora u okviru ovog pSCI lokaliteta, povećavaju svoje šanse za pronalaženje pogodnog staništa (<i>Myotis bechsteinii</i> , <i>Myotis mystacinus</i> , <i>Nyctalus noctula</i> , <i>Vespertilio murinus</i> , <i>Miniopterus schreibersii</i> , <i>Pipistrellus nathusii</i> , <i>Dendrocopos syriacus</i> , <i>Dryocopus martius</i>).	Malo je verovatno da će ptice i slepi miševi dolaziti iz ovog pSCI ka PAol, s obzirom na to da se stanište u okviru pSCI nalazi u povoljnijem stanju. Ne očekuju se uticaji projekta na ovaj pSCI. pSCI Obla glava neće biti dalje procenjivan u okviru AA.	NE
Poslonske planine	pSCI	1,39	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Poslonske planine obuhvata površinu od 2.165 ha i određeno je kao „prioritetna lokacija“ za jedan tip staništa: 91M0 – termofilne listopadne šume; termofilne	Malo je verovatno da će se ptice i slepi miševi pomerati iz ovog pSCI prema PAol, s obzirom na to da se stanište u okviru pSCI nalazi u povoljnijem stanju. Ne	NE

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
			hrastove šume. Ovo stanište je uvršteno u Prilog I Direktive o staništima. pSCI se nalazi 1,39 km jugoistočno od poddeonice Paraćin–Stalać, bez preklapanja sa zonom uticaja projekta. Jasno je da je stanište 91M0 povoljno za vrste ptica i slepih miševa koje su zabeležene u zoni uticaja projekta. Tokom faze izgradnje, ove vrste će izvesno izbegavati područje izvođenja radova zbog uznemiravanja, a korišćenjem prostora u okviru ovog pSCI lokaliteta povećavaju svoje šanse za pronalaženje pogodnog staništa (<i>Myotis bechsteini</i> , <i>Myotis mystacinus</i> , <i>Nyctalus noctula</i> , <i>Vespertilio murinus</i> , <i>Miniopterus schreibersii</i> , <i>Pipistrellus nathusii</i> , <i>Dendrocopos syriacus</i> , <i>Dryocopus martius</i>).	očekuju se uticaji projekta na pSCI. pSCI Poslonske planine neće se dalje procenjivati na AA.	
Juhor	pSCI	5,5	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Juhor obuhvata površinu od 11.892 ha i nalazi se severozapadno od zone projekta. Lokalitet je određen zbog prisustva jedne vrste – <i>Carabus variolosus</i> , koja je uvrštena u Prilog II i Prilog IV Direktive o staništima, kao i u Prilog I Rezolucije 6 Bernske konvencije. Najbliža tačka pSCI Juhor železničkoj trasi nalazi se na udaljenosti od 5,5 km, a lokalitet ne preklapa zonu uticaja projekta. Ova vrsta je izrazito higrofilna, stenotopna i nesposobna za let. Preferira poplavne zone sa retkom vegetacijom i visokom vlažnošću zemljišta, ali takođe može da nastanjuje tresetišta i njihove ivice.	Uzimajući u obzir da je udaljenost pSCI od projektne oblasti veća od 5,5 km, mala je verovatnoća da će gubitak staništa ili uznemiravanja imati uticaja na ove vrste kao rezultat Projekta. Svi značajni uticaji na pSCI Juhor mogu se isključiti tokom kako faze izgradnje, tako i eksploatacije Projekta. pSCI Juhor se neće dalje razmatrati u okviru AA.	NE
Mali Jastrebac	pSCI	8,9 km	Područje od značaja za zajednicu (pSCI) Mali Jastrebac obuhvata površinu od 3.117 ha i nalazi se jugozapadno od zone projekta. Lokalitet je određen zbog jednog tipa staništa – 91M0 – panonsko-balkanske šume cera i hrasta kitnjaka, koje je uvršteno u Prilog I Direktive o staništima. Najbliža tačka pSCI Mali Jastrebac železničkoj trasi nalazi se na udaljenosti od 8,9 km, a lokalitet ne preklapa zonu uticaja projekta.	Malo je verovatno da će se ptice i slepi miševi kretati od ove pSCI prema PAol, pošto je stanište u okviru pSCI u povoljnijem stanju. Ne očekuju se uticaji od projekta na ovo pSCI pSCI Mali Jastrebac se neće dalje razmatrati u okviru AA.	NE

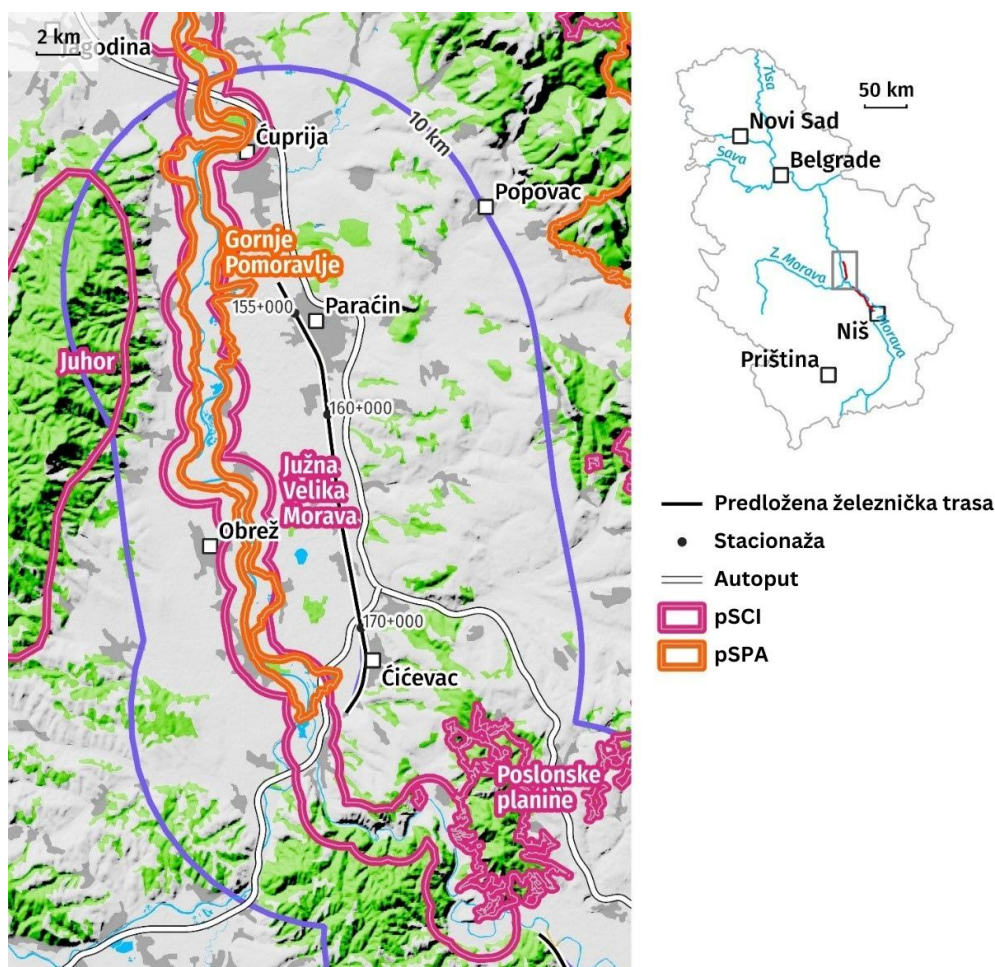
EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Naziv lokaliteta	Tip	Preklapanje sa zonom uticaja projekta	Opis lokaliteta	Mogućnost negativnih uticaja / Zaključak	Pokreće ocenu prihvatljivosti
			Za određene vrste ptica i slepih miševa koje su zabeležene u zoni uticaja projekta, ovo stanište predstavlja povoljno i preferirano stanište. Tokom faze izgradnje, ove vrste će sigurno izbegavati područje izvođenja radova zbog uznemiravanja, a korišćenjem prostora u okviru ovog pSCI lokaliteta povećavaju svoje šanse za boravak u odgovarajućim uslovima (<i>Myotis bechsteinii</i> , <i>Myotis mystacinus</i> , <i>Nyctalus noctule</i> , <i>Vespertilio murinus</i> , <i>Miniopterus schreibersii</i> , <i>Pipistrellus nathusii</i> , <i>Dendrocopos syriacus</i> , <i>Dryocopus martius</i>).		
Bukovik II	pSCI	6,1 km	pSCI Bukovik II obuhvata površinu od 3.724 ha i nalazi se istočno od zone projekta. Lokalitet je određen zbog jednog tipa staništa – 91W0 – mezijske bukove šume, koje je uvršteno u Prilog I Direktive o staništima. Najbliža tačka pSCI Bukovik II železničkoj trasi nalazi se na udaljenosti od 6,1 km, a lokalitet ne preklapa zonu uticaja projekta. Ne očekuju se uticaji projekta na ovaj pSCI, te se pSCI Bukovik II neće dalje razmatrati u okviru postupka ocene prihvatljivosti.	Utimajući u obzir da se između ovog pSCI i PAol nalazi atuooput koji je u funkciji i predstavlja dugotrajnu fizičku barijeru, i pSCI područje pruža povoljnije uslove za ishranu i gnežđenje vrsta ptica i slepih miševa, svi značajni uticaji na području pSCI Bukovik II mogu se isključiti kako tokom faze izgradnje tako i tokom faze eksploatacije projekta. pSCI Bukovik II se neće dalje razmatrati u okviru AA.	NE

Mape u nastavku (**Error! Reference source not found.** i **Error! Reference source not found.**) prikazuju položaj pSCI i pSPA lokaliteta u odnosu na ceo Projekat (poddeonice Paraćin–Stalac i Đunis–Trupale).

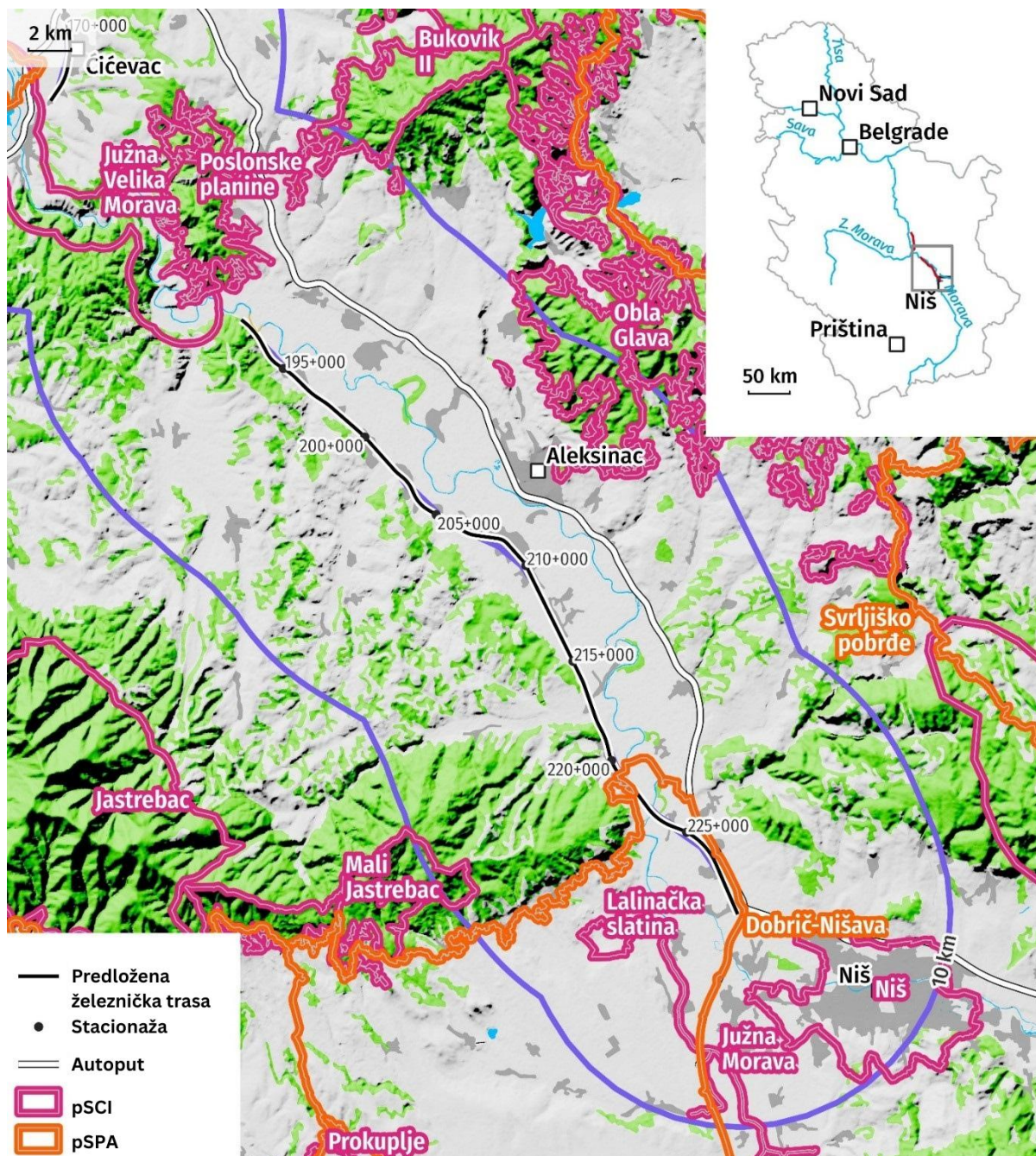
EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Slika 3-1. Zaštićena područja, pSCI i pSPA u zoni širine 10 km oko poddeonice Paraćin–Stalać

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

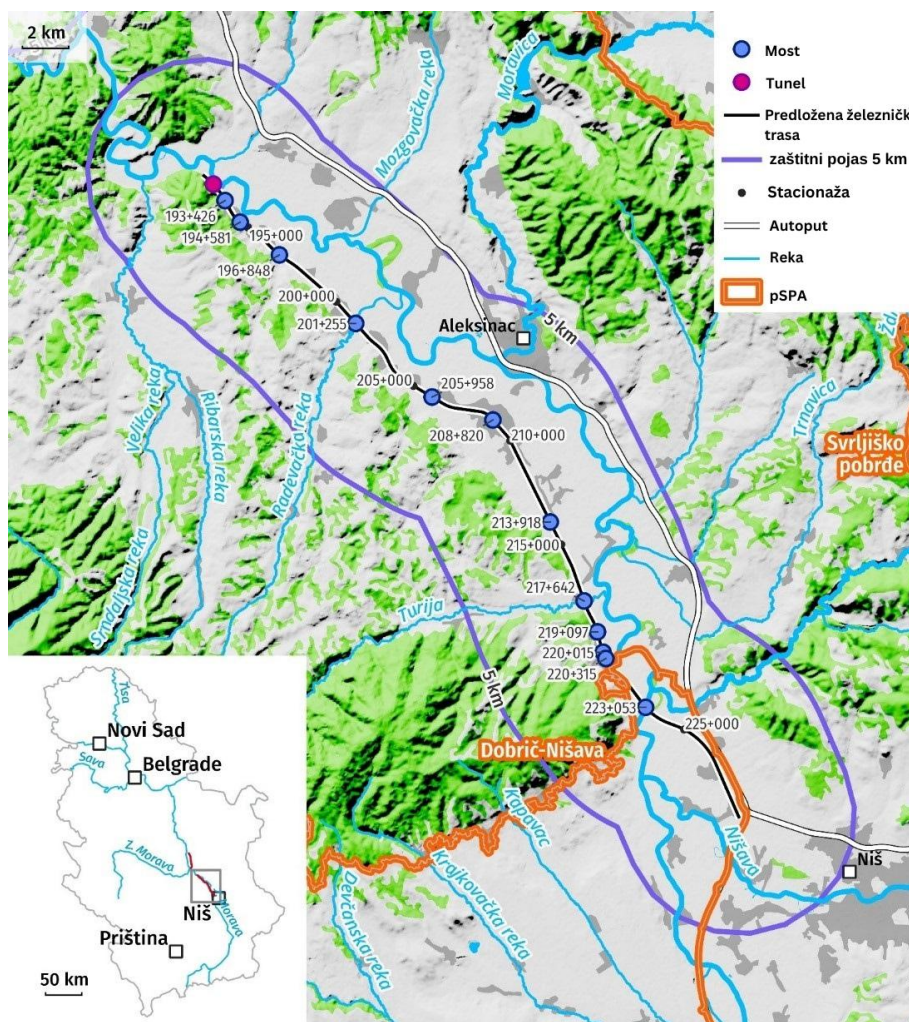
Slika 3-2. Zaštićena područja, pSCI i pSPA u zoni širine 10 km oko poddeonice Đunis–Trupale

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

4. OCENA PRIHVATLJIVOSTI

Ocena prihvatljivosti obuhvata celokupno područje svakog zaštićenog lokaliteta, što je neophodno kako bi se utvrdilo da projekat neće imati nepovoljan uticaj na integritet lokaliteta. Integritet lokaliteta predstavlja koherentnost njegove ekološke strukture i funkcije na **celokupnoj površini**, koja mu omogućava da održava stanište, kompleks staništa i/ili veličinu populacija vrsta zbog kojih je lokalitet određen.

Tokom skrininga, jedno potencijalno posebno područje zaštite ptica (pSPA) – Dobrić–Nišava identifikovano je za dalje razmatranje, radi procene potencijalnih uticaja na ciljne vrste i staništa pogodna za te vrste. (Slika 4-1).

Slika 4-1. pSPA Dobrić–Nišava predmet ocene prihvatljivosti

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

4.1. pSPA Dobrić–Nišava – 35,389 ha / IBA RS048

Dobrić–Nišava pSpa proglašeno je značajnim područjem za ptice, te je kao takvo prepoznato i nacionalnim zakonodavstvom kao ekološki značajno područje. pSPA „Dobrić–Nišava“ prostire se na 35.389 ha i predstavlja proširenje prethodno uspostavljenog područja IBA RS048. Kao takvo, za njega će nadležni organ (Zavod za zaštitu prirode) izdati uslove zaštite prirode kroz uslove lokacije. Međutim, bilo koje štetne aktivnosti koje bi mogle ugroziti ekološku funkcionalnost i integritet područja nisu dozvoljene. Na km 220+315, postojeća železnička pruga prelazi granicu pSPA Dobrić–Nišava, i do kraja Deonice 3 pruga prolazi kroz ovo pSPA. Zbog nedostatka podataka o tipovima staništa unutar pSPA Dobrić–Nišava, za prikaz staništa i izračunavanje gubitka staništa u radnom koridoru tokom izgradnje, na delovima trase koji prolaze kroz pSPA, korišćeni su podaci iz baze Corine Land Cover (CLC). U cilju procene uticaja projekta na staništa i povezane vrste u pAoI, CLC kodovi su prevedeni u EUNIS kodove. Rezultati su prikazani u Tabela 4-1 i predstavljeni na Slika 4-2.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Tabela 4-1. Corine Land Cover / EUNIS – pSPA Dobrić–Nišava

CORINE zemljišni pokrivač (2018)		EUNIS (2012)		% površine u Srbiji	Površina unutar pSPA (ha)	Privremeni gubitak tokom izgradnje (ha)	% površina privremeno gubitka	Trajni gubitak tokom eksploatacije (ha)	% privremeno gubitka
1.1.2.	Necelovita urbana područja	J4.7	Izgrađeni delovi grobalja	2,98	1300,58	0	0	0	0
1.2.1.	Industrijske i komercijalne jedinice	J2.6	Napušteni seoski objekti	0,31	75,20	0	0	0	0
1.3.1.	Mesta eksploatacije minerala	J3.2	Aktivne površinske lokacije za eksploataciju mineralnih sirovina, uključujući kamenolome	0,14	57,98	0	0	0	0
2.1.1.	Nenavodnjavano obradivo zemljište	I1.5	Golo obrađeno, neobrađeno ili nedavno napušteno obradivo zemljište	25,78	15207,95	0	0	0	0
2.2.1.	Vinogradi	FB.4	Vinogradi	0,17	72,66	0	0	0	0
2.2.2.	Voćnjaci i plantaže zrnastog voća	FB.3	Zasadi žbunja u ukrasne svrhe ili za plod, osim vinograda	0,29	90,27	0	0	0	0
2.3.1.	Pašnjaci	E2.6	Poljoprivredno unapređene, zasejane i intenzivno đubrene travnate površine, uključujući sportske terene i travnjake	2,04	4,32	0,70	16,20	0,35	8,10
2.4.2.	Kompleks kultivisanih parcela	I1.1	Intenzivne monokulture	13,25	17399,73	24,04	0,14	11,84	0,07
2.4.3.	Pretežno poljoprivredno zemljište sa većim područjima prirodne vegetacije	X07	Intenzivno obrađene kulture ispresecane trakama prirodne i/ili poluprirodne vegetacije	12,15	80,86	10,32	12,76	5,26	6,38
3.1.1.	Listopadne šume	G1	Listopadna šuma širokolisnog drveća	28,02	3,90	0	0	0	0

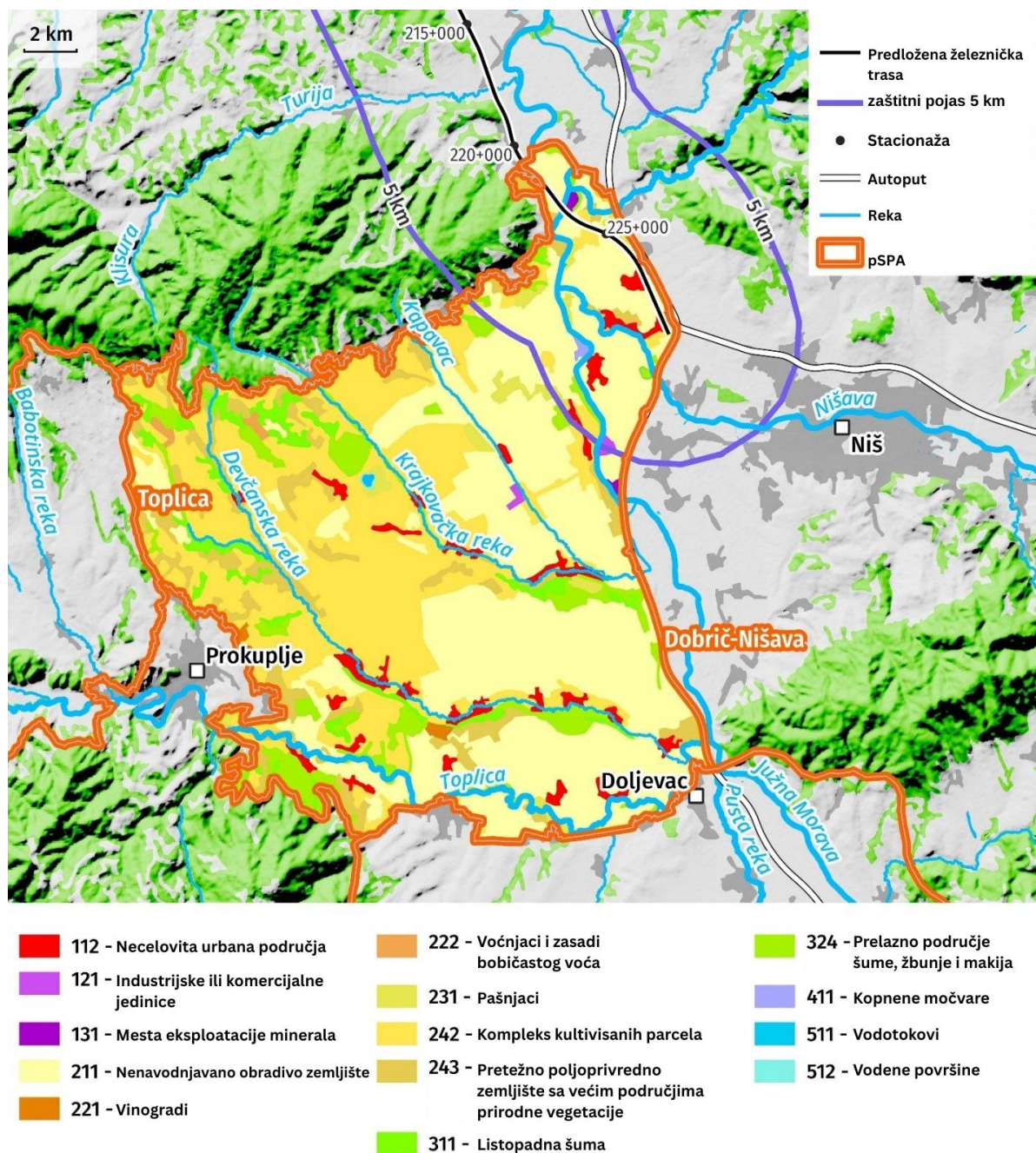

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

CORINE zemljipni pokrivač (2018)		EUNIS (2012)		% površine u Srbiji	Površina unutar pSPA (ha)	Privremeni gubitak tokom izgradnje (ha)	% površina privremeno gubitka	Trajni gubitak tokom eksploatacije (ha)	% privremeno gubitka
3.2.4.	Prelazno područje šume, žbunje i makija	G5	Drvoređi, mala antropogena šumska područja, nedavno posečene šume, šume u ranoj fazi razvoja i panjače	6,88	6,85	0	0	0	0
4.1.1.	Kopnene močvare	C3.2	Tršćaci i visoke helofite uz vodena tela, osim trske	0,30	0,10	1,30	/	0,61	/
511	Vodotoci	C2	Površinske tekuće vode	0,72	988,52	0	0	0	0
512	Vodene površine	C1.33	Ukorenjena potopljena vegetacija eutrofnih vodenih tela	0,31	100,08	0,26	0,26	0,13	0,13

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Slika 4-2. CORINE zemljišni pokrivač za područje Dobrič-Nišava

Lokalitet je 2019. godine prepoznat kao međunarodno značajan za očuvanje ptica jer redovno obezbeđuje stanište za značajne populacije vrsta navedenih u Tabela 4-2.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Tabela 4-2. Populacija ciljne vrste za potencijalno područje od posebnog značaja za ptice (pSPA/IBA)
„Dobrić–Nišava“

Vrsta	Trenutna kategorija na Crvenoj listi IUCN-a	Sezona	Godina(e) procene	Procena populacije	Kriterijumi IBA koji su ispunjeni
Jarebica <i>Perdix perdix</i>	LC	Stanarice	2016-2019.	1.000–1.500 gnezdećih parova	B1b
Crnoglava strnadica <i>Emberiza melanocephala</i>	LC	Razmnožavanje	2016-2019.	700–1.000 gnezdećih parova	B2a

Jarebica (*Perdix perdix*) nastanjuje umerenu zonu, stepske regione i otvorene obradive površine. Optimalna su joj otvorena područja niskog intenziteta korišćenja zemljišta, kao što su mešovita poljoprivredna zemljišta i travnjaci sa malim parcelama i živim ogradama na zatravljenim bankinama. Ovakva vrsta staništa se najčešće zabeleži u pAol na mestu gde se železnica ukršta sa pSPA „Dobrić–Nišava“. Može se naći i na prostranim travnatim površinama ili u drugom niskom rastinju koje je tek nešto više od same ptice, sa povremenim gustim žbunastim pojasevima i živicama. Polaganje jaja se odvija od kraja aprila do juna, dok ponovna gnežđenja mogu trajati do avgusta ili septembra. U prvom leglu tipično polaže 15–17 jaja, dok u kasnijim leglima broj jaja opada. Gnezdo je plitka udubljena struktura obložena biljnim materijalom, obično u podnožju žive ograde ili u gustom vegetaciji. Ishranu čine semena žitarica i korova, detelina, listovi trave, kao i insekti. Vrsta je pretežno stanarica, ali delimično migrira u istočnoj Evropi i vrši visinsku migraciju na Kavkazu, gde se u oktobru i novembru spušta ka podnožju planina.

U periodu od 2016. do 2019. godine, procenjuje se da je između 1.000 i 1.500 gnezdećih parova registrovano na celokupnom području IBA „Dobrić–Nišava“. U Srbiji, siva jarebica ima status stanarice, a brojnost se procenjuje na 20.000–28.000 gnezdećih parova.

Tokom terenskih istraživanja sprovedenih 2022. i 2023. godine, ova vrsta je zabeležena na lokalitetima Donje Međurovo i Mezgraja, koji se nalaze unutar granica pSPA. U Srbiji ima status ranjive vrste (VU).

Crnoglava strnadica (*Emberiza melanocephala*) je ptica pevačica koja se gnezdi u jugoistočnoj Evropi i prostire se do Irana na istoku. Ova vrsta se gnezdi na otvorenim, prilično suvim terenima sa razbacanim drvećem, žbunjem i živim ogradama. Optimalna su joj poljoprivredna zemljišta niskog intenziteta, kao što su kukuružišta, vinogradi ili maslinjaci, ali i prirodnija staništa poput planinskih padina sa žbunastom vegetacijom. Može se javiti na nadmorskim visinama do 2.100 metara. Vrsta se vraća na gnezdišta u maju, a sa gnežđenjem počinje od sredine maja, sa vrhuncem u junu. Gnezdo, koje gradi ženka, nalazi se u žbunju. Obično polažu četiri do pet jaja, koje inkubira ženka. Mladunci se izlegu nakon 13–14 dana, a u gnezdu ostaju 14–16 dana. Vrsta napušta gnezdišta krajem juna do početka avgusta. Tokom sezone gnežđenja, ishrana se uglavnom sastoji od beskičmenjaka, dok semena i biljni materijal imaju sporednu ulogu. Vrsta je selica, a većina jedinki zimuje u zapadnoj Indiji.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

U periodu od 2016. do 2019. godine, procenjuje se da je između 700 i 1.000 gnezdećih parova registrovano na celokupnom području IBA „Dobrić–Nišava“. Do sada je u Srbiji zabeleženo između 1.800 i 2.700 gnezdećih parova.

Tokom terenskih istraživanja sprovedenih 2022. i 2023. godine, ova vrsta nije zabeležena.

„Dobrić–Nišava“ je proglašeno potencijalnim područjem od posebnog značaja za očuvanje ptica (pSPA) i delom ekološke mreže, na osnovu prisustva 50 vrsta ptica sa liste Natura 2000 (Tabela 4-3), kao i još 112 drugih vrsta ptica.

Tabela 4-3. Prisustvo 50 vrsta ptica sa priloga Direktive o pticama (Natura 2000) na području pSPA u periodu od 2000. do 2021. godine.

Taksonomski važeći naziv	IUCN 2020	Direktiva o pticama	Bernska konvencija
<i>Accipiter brevipes</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Alcedo atthis</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Anas acuta</i>	LC	Prilog IIA, Prilog IIIB	Prilog III
<i>Anthus campestris</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Ardea alba</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Ardea purpurea</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Ardeola ralloides</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Asio flammeus</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Aythya ferina</i>	VU	Prilog IIA, Prilog IIIB	Prilog III
<i>Aythya nyroca</i>	NT	Prilog I	Prilog III
<i>Botaurus stellaris</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Bucephala clangula</i>	LC	Prilog IIB	Prilog III
<i>Ciconia ciconia</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Ciconia nigra</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Circaetus gallicus</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Circus aeruginosus</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Circus cyaneus</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Circus pygargus</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Coracias garrulus</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Coturnix coturnix</i>	LC	Prilog IIB	Prilog III
<i>Crex crex</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Egretta garzetta</i>	LC	Prilog I	Prilog III
<i>Emberiza hortulana</i>	LC	Prilog I	Prilog III
<i>Falco peregrinus</i>	LC	Prilog I	Prilog I, Res. 6
<i>Falco vespertinus</i>	NT	Prilog I	Prilog II
<i>Ficedula albicollis</i>	LC	Prilog I	
<i>Gallinago gallinago</i>	LC	Prilog IIA, Prilog IIIB	
<i>Himantopus himantopus</i>	LC	Prilog I	
<i>Chlidonias hybrida</i>	LC	Prilog I	
<i>Ixobrychus minutus</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Lanius collurio</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Lanius minor</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Lullula arborea</i>	LC	Prilog I	Prilog III
<i>Mareca penelope</i>	LC	Prilog IIA, Prilog IIIB	
<i>Mareca strepera</i>	LC	Prilog IIA	
<i>Mergus merganser</i>	LC	Prilog IIB	
<i>Microcarbo pygmaeus</i>	LC	Prilog I	
<i>Nycticorax nycticorax</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Pandion haliaetus</i>	LC	Prilog I	
<i>Pernis apivorus</i>	LC	Prilog I	Prilog III
<i>Rallus aquaticus</i>	LC	Prilog IIB	Prilog III

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

<i>Recurvirostra avosetta</i>	LC	Prilog I	
<i>Spatula clypeata</i>	LC	Prilog IIA, Prilog IIIB	
<i>Spatula querquedula</i>	LC	Prilog IIA	
<i>Sterna hirundo</i>	LC	Prilog I	Prilog II
<i>Streptopelia turtur</i>	VU	Prilog IIB	Prilog III
<i>Sylvia nisoria</i>	LC	Prilog I	Prilog III
<i>Turdus pilaris</i>	LC	Prilog IIB	Prilog III
<i>Vanellus vanellus</i>	NT	Prilog IIB	Prilog III

Na području potencijalnog zaštićenog područja od posebnog značaja za očuvanje ptica (pSPA), projekat će obuhvatiti izgradnju četiri ukrštanja (na km 221+359, 223+500, 227+127 i 229+420) i jednog pristupnog puta (na km 229+420). Takođe, biće izgrađen novi most na reci Južnoj Moravi, na km 223+053.

Na lokalitetu Vrtište (između km 227+000 i 228+000), u okviru Projekta trenutno je planirano izmeštanje postojeće trase železnice, koja će potom prolaziti kroz jedno od veštački stvorenih močvarnih područja u južnoj Srbiji. Ova mala oblast je nastala izmeštanjem toka reke Nišave, a poluprirodna vegetacija je kolonizovala teren, omogućivši gnežđenje ptica i korišćenje kao migratorne rute. Na lokalitetu Vrtište zabeleženi su sledeći tipovi staništa: G1.11, C1.33, E3, C3.2. Tokom terenskih istraživanja sprovedenih 2022. godine (koja je realizovala firma Enova, a rezultati su predstavljeni u izveštaju „Procena uticaja na životnu sredinu i društvo duž koridora“) i 2023. godine, zabeležene su vrste ptica koje su veoma retke u južnom delu Srbije, kao što su crna lunja (*Milvus migrans*) i crvena čaplja (*Ardea purpurea*), koje spadaju u migratorne vrste, zatim obični cvrčič (*Locustella luscinioides*), svilorepi cvrčič (*Cettia cetti*), veliki trstenjak (*Acrocephalus arundinaceus*), eja močvarica (*Circus aeruginosus*) i Trstenjak cvrkutić (*Acrocephalus scirpaceus*). Tokom terenskih istraživanja, gnezda ovih ptica nisu zabeležena u pAol.

4.2. Procena uticaja

4.2.1. Metodologija za procenu uticaja

Za ocenu značaja uticaja planirane trase (bez primene mera ublažavanja), korišćena je sledeća skala za izražavanje značaja uticaja.

Tabela 4-4. Skala za izražavanje značaja uticaja

Vrednost/Ocena	Opis	Objašnjenje
-2	Značajan negativan uticaj	Značajno uznemiravanje ili uništavanje staništa ili vrsta, značajne promene u ekološkim uslovima staništa ili vrsta, značajan uticaj na staništa ili prirodan razvoj vrsta. Značajni negativni uticaji moraju se ublažiti do nivoa ispod značajnog primenom mera ublažavanja, a ukoliko to nije moguće, potrebno je razmotriti izmene mehanizma realizacije (druge pogodnije opcije) ili ih odbaciti kao neprihvatljive.
-1	Negativan uticaj koji nije značajan	Umeren negativan uticaj na tip staništa ili populaciju vrste; umereno narušavanje ekoloških uslova tipova staništa ili vrsta; granični uticaj na tipove staništa ili prirodan razvoj vrsta. Otklanjanje ili ublažavanje uticaja moguće je primenom predloženih mera ublažavanja.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

0	Bez uticaja	Intervencija nema vidljiv uticaj.
+1	Pozitivan uticaj koji nije značajan	Umeren pozitivan uticaj na staništa ili populacije, umereno poboljšanje ekoloških uslova; umeren pozitivan uticaj na staništa ili prirodan razvoj vrsta.
+2	Značajan pozitivan uticaj	Značajan pozitivan uticaj na staništa ili populacije, značajno poboljšanje ekoloških uslova, značajan pozitivan uticaj na staništa ili prirodan razvoj vrsta.

4.2.2. Opis uticaja na pSPA Dobrić–Nišava

Pošto su najčešće zabeležena staništa kultivisane površine koje su pretežno u privatnom vlasništvu, a tip obrasca korišćenja zemljišta se menja iz sezone u sezonu, važno je sprovesti dodatno istraživanje ptica pre početka radova, u godini planirane izgradnje. Ovo istraživanje će obezbediti ažurne informacije o stanju staništa, koje se dinamično menja, i time postaviti relevantnu početnu osnovu za buduće praćenje stanja.

Tokom faze izgradnje može doći do uznemiravanja kretanja i dnevnih aktivnosti ptica i slepih miševa usled povećane buke i svetlosnog zagađenja, što će uticati na vrste prisutne u okviru pSPA „Dobrić–Nišava“. Međutim, očekuje se da će se životinje povući iz zone gradilišta, a u tu svrhu je u okviru pSPA dostupna dovoljna površina pogodnih staništa, (kako je prikazano u Tabela 4-1). Pored toga, gubitak, fragmentacija i degradacija staništa u radnom koridoru imaće uticaj na vrste ptica koje su povezane za određeni tip staništa. Najzastupljeniji tip staništa na celokupnom području pSPA je I1.1 – intenzivno nekombinovano obradivo zemljište, koje pokriva površinu od 17.399,73 ha. U radnom koridoru, gde železnička trasa preseca pSPA, tokom izgradnje očekuje se gubitak ovog staništa u iznosu od 24,04 ha, što predstavlja 0,14% ukupne površine tog staništa u okviru pSPA. Trajni gubitak ovog staništa iznosiće 0,07%, što predstavlja zanemarljivo malu površinu u odnosu na dostupnu površinu tog staništa unutar pSPA. S obzirom na navedeno, ne očekuje se da će projekat imati potencijalno pogoršavajući uticaj na dugoročni opstanak vrsta unutar pSPA i šire okoline. Ovo je posebno značajno za ciljne vrste *Perdix perdix* (jarebica) i *Emberiza melanocephala* (crnoglava strnadica), koje će moći da koriste širi prostor izvan Obuhvata uticaja Projekta. Najveći trajni gubitak staništa očekuje se za tip E2.6 – Poljoprivredno unapređene, presejane i intenzivno đubrene travnjake, uključujući sportske terene i travnjake, kao i za X07 – Intenzivno obrađivane useve ispresecane trakama prirodne i/ili poluprirodne vegetacije, u poređenju sa ukupnom površinom ovih staništa unutar celokupnog područja od posebnog značaja za ptice (pSPA), koja je relativno mala (za E2.6 iznosi 4,32 ha, a za X07 80,86 ha). Trajni gubitak vodenih staništa očekuje se za tip C1.33 – Vegetacija sa zakorenjenim potopljenim biljkama u eutritnim vodenim telima, u iznosu od 0,13% ukupne površine u okviru pSPA. Takav trajan gubitak staništa tipa C1.33 neće uticati na dugoročni opstanak vrsta u okviru pSPA i okolnog područja.

Tokom faze eksploatacije, efekti najznačajnijih uticaja iz faze izgradnje biće uglavnom smanjeni smanjeni. S druge strane, mogu se javiti uticaji kao što su sudar ptica sa vozom velikih brzina, kao i uznemiravanje ponašanja i dnevnih aktivnosti ptica usled prolaska vozova. Tokom terenskih istraživanja nije evidentirano nijedno gnezdište vrsta značajnih za zaštitu, te se ne očekuje da će sudari imati uticaj na ciljne vrste pSPA.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Međutim, s obzirom na to da trasa delimično prolazi kroz pSPA, tokom faze eksploatacije potrebno je izrađivati godišnji izveštaj o monitoringu, koji će pripremati stručnjak ekolog angažovan od strane kompanije (IŽS), a koji će biti zadužen za prikupljanje i analizu rezultata.

Projekat će imati uticaj na staništa i vrste, ali se ti uticaji ne smatraju značajnim. U slučaju odsustva mera ublažavanja, očekuje se umeren negativan uticaj na tipove staništa i ciljne vrste, uz umereno narušavanje ekoloških uslova staništa ili vrsta. Takođe, očekuje se ograničen uticaj na tipove staništa ili prirodan razvoj vrsta. Otklanjanje ili ublažavanje ovih uticaja moguće je primenom predloženih mera ublažavanja.

Ne očekuje se narušavanje ni fizičkog ni ekološkog integriteta pSPA. Pojedinačni uticaji na ciljne vrste koje su osnova za proglašenje pSPA „Dobrić–Nišava“ analizirani su detaljnije i prikazani u Tabela 4-5.

Tabela 4-5. Uticaji na ciljne vrste za pSPA Dobrić–Nišava

Vrsta	Mogući uticaji	Stepen uticaja	Mere ublažavanja	Preostali stepen uticaja
<i>Emberiza melanocephala</i> Crnoglava strnadica	Crnoglava strnadica suočava se sa nekoliko glavnih pretnji na globalnom nivou, uključujući gubitak staništa, promene u poljoprivrednim praksama i nezakonito hvatanje tokom migracija. Ovi faktori doprinose globalnom opadanju brojnosti populacije ove vrste. Sprovođenje Projekta se očekuje da ima minimalan uticaj na ovu vrstu. Površine prekrivene žbunastom i niskom vegetacijom, koje bi vrsta mogla koristiti za gnežđenje, zabeležene su oko pSPA „Dobrić–Nišava“ u okviru radnog koridora, a odnose se na staništa tipa I1.1, X07 i G5. Međutim, samo deo tih staništa biće pogođen radovima na izgradnji, što neće uticati na hranilišta koja ova vrsta uobičajeno koristi. Iako ova vrsta nije zabeležena tokom terenskih istraživanja, pogodna hranilišta su prisutna i raspoređena širom šireg područja pSPA. Lokaliteti u okolini železnice predstavljaju samo mali deo ukupne površine pSPA, te se gubitak hranilišta i staništa za gnežđenje izazvan projektom smatra zanemarljivim. Uznemiravanje usled povećane buke i vibracija tokom građevinskih aktivnosti moglo bi da utiče na reproduktivni uspeh vrste i da dovede do njenog izostanka iz zona pod uticajem buke u okolini projekta. Ovaj uticaj se može ublažiti primenom predloženih mera. Rezidualni uticaji se ne očekuju. Rizik od sudara sa vozovima je nizak. U pitanju je mala ptica koja ne migrira u	-1	Da bi sprečili uznemiravanja tokom sezone gnežđenja, potrebno je izvršiti proveru terena pre početka radova, kako bi se osiguralo da se ptice ne nalaze na lokaciji (u periodu od januara do marta i od avgusta do septembra). Ovu proveru sprovodi Ekološki inspektor (ECOW), a ukoliko je potrebno, angažuje se dodatni ornitolog. Ako se u radijusu od 100 m od zone izvođenja radova otkriju teritorije gnežđenja crnoglave strnadice, aktivnosti u tom delu biće odložene do potvrde da su mladunci napustili gnezdo. Uspešnost sadnje drveća, koja se sprovodi pred kraj građevinske faze, treba redovno pratiti kako bi se ocenila njena efikasnost u smanjenju rizika od sudara ptica i strujnog udara. Monitoring treba da obuhvati procenu rasta vegetacije, razvoja krošnji i da li zasađena vegetacija usmerava let ptica dalje od nadzemnih vodova i druge opasne infrastrukture. Treba uspostaviti program neposrednog monitoringa tokom prve godine eksploatacije, uz mesečno praćenje radi procene potencijalnih sudara ptica sa vozilima (WTC). Pored formalnog monitoringa, neophodno je da ekipe za održavanje železničke infrastrukture budu obučene da beleže i prijavljuju	+1

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Vrsta	Mogući uticaji	Stepen uticaja	Mere ublažavanja	Preostali stepen uticaja
	velikim jatima, što smanjuje verovatnoću sudara. Ipak, pojedinačni sudari nisu isključeni.		sve leševе faune pronađene tokom redovnog održavanja. Od mašinovođa će se tražiti da prijave sve uočene sudare sa pticama ili drugim divljim životinjama. Sva zapažanja biće prijavljena ovlašćenom službeniku za zaštitu životne sredine u okviru kompanije, koji će biti zadužen za prikupljanje i analizu podataka. Saradnja sa Zavodom za zaštitu prirode je obavezna, u skladu sa nacionalnim propisima, naročito u slučaju povećane smrtnosti ptica usled sudara. Analizirani podaci koristiće se za potrebe adaptivnog upravljanja u slučaju zabeleženog porasta broja sudara, uz primenu dodatnih mera u saradnji sa kvalifikovanim ornitologom.	
<i>Perdix perdix</i> Jarebica	Glavne pretnje za gubitak populacije jarebice (<i>Perdix perdix</i>) na globalnom nivou obuhvataju gubitak i degradaciju staništa, povećanu aktivnost predatora, upotrebu pesticida i lov. Posebno, intenziviranje poljoprivrede i pojednostavlјivanje ruralnih pejzaža doveli su do smanjenja dostupnosti insekata za mladunce, povećanja aktivnosti predatora i smanjenja uspeha gnežđenja. Sezona gnežđenja sive jarebice obično počinje krajem zime ili početkom proleća, a formiranje parova i izgradnja gnezda odvijaju se od januara do marta. Polaganje jaja traje od kraja aprila do juna, uz mogućnost ponovnog gnežđenja do avgusta ili septembra. Period vođenja mladunaca traje do kasnog septembra, kada su mladunci u potpunosti razvijeni. Staništa u okviru radnog koridora koji prolazi kroz pSPA pogodna za ovu vrstu ptice su I1.1, X07 i E2.6. Planirana je izgradnja ukrštanja, pristupnog puta i jednog mosta, što će dovesti do gubitka i degradacije staništa pogodnih za ovu pticu. Površina zahvaćena Projektom predstavlja samo deo šireg područja rasprostranjenosti ove vrste, a pogodna staništa su široko rasprostranjena. Očekuje se da će jarebica izbegavati šire područje radnog koridora zbog uznemiravanja i pojačane buke. Tokom izvođenja radova mogući su pojedinačni gubici jedinki, ali se očekuje da će vrsta u najvećoj meri izbegavati područje Projekta, seleći se ka najbližim	-1	Da bi se sprečilo uznemiravanje tokom sezone gnežđenja, potrebno je izvršiti proveru terena pre početka radova, kako bi se osiguralo da se ptice ne nalaze na lokaciji (u periodu od januara do marta i od avgusta do septembra). Ovu proveru sprovodi Ekološki inspektor (ECoW), a ukoliko je potrebno, angažuje se dodatni ornitolog. Ukoliko se u radijusu od 100 metara od zone izvođenja radova otkriju teritorije gnežđenja sive jarebice, radovi u tom delu biće odloženi do potvrde da su mladunci napustili gnezdo. Treba uspostaviti neposredni program monitoringa tokom prve godine eksploatacije, uz mesečno praćenje radi procene potencijalnih sudara ptica sa vozilima (WTC). Pored formalnog monitoringa, timovi za održavanje železničke infrastrukture moraju biti upućeni da evidentiraju i prijave sve leševе divljih životinja pronađene tokom redovnog održavanja. Od mašinovođa će se tražiti da prijave sve uočene sudare sa pticama ili drugim vrstama divljih životinja. Svi nalazi biće prijavljeni ovlašćenom službeniku za zaštitu životne sredine u okviru preduzeća,	+1

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Vrsta	Mogući uticaji	Stepen uticaja	Mere ublažavanja	Preostali stepen uticaja
	pogodnim staništima. Tokom faze eksploatacije, trajan gubitak staništa pogodnih za ovu vrstu biće zanemarljiv u poređenju sa ukupnom dostupnošću staništa unutar pSPA. Na osnovu navedenog, Projekat neće dovesti do pogoršanja uslova za dugoročni opstanak ove vrste u okviru pSPA niti u okolnom području..		koji će biti odgovoran za prikupljanje i analizu podataka. Saradnja sa Zavodom za zaštitu prirode je obavezna, u skladu sa nacionalnim propisima, posebno u slučaju povećane smrtnosti ptica usled sudara. Analizirani podaci koristiće se za adaptivno upravljanje u slučaju zabeleženog povećanja broja sudara, uz primenu dodatnih mera u saradnji sa kvalifikovanim ornitologom.	

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

5. MERE UBLAŽAVANJA UTICAJA

Mere ublažavanja prikazane u Tabela 5-1 odnose se na staništa, vrste i integritet pSPA „Dobrić–Nišava“ i povezane su sa merama ublažavanja predviđenim u okviru ESIA (Procena uticaja na životnu sredinu i društvo) i BMP (Plan upravljanja biodiverzitetom).

Tabela 5-1. Lista mera predloženih za ublažavanje uticaja projekta na staništa, vrste i integritet pSPA „Dobrić–Nišava“

Izgradnja (uključujući fazu projektovanja, pripremne radove i raščišćavanje terena)	
IZBEGAVANJE	AV01 – Identifikovati i obeležiti zone izbegavanja (EAAA, PBF i CH, staništa G1 i C3.2) u neposrednoj blizini gradilišta: ■ C3.2 – Tršćaci duž vodenih površina i visoko zeljasto močvarno rastinje (osim trske) – stacionaže: približno 223+000 km, 225+000 km, 227+000 km i 228+000 km. ■ G1.11 – Ritske šume sa vrbom (<i>Salix</i>) (91E0 – aluvijalne šume sa crnom jovom i belim jasenom – <i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) – stacionaže: približno 223+000 km, 225+000 km, 226+000 km, 227+000 km i 228+000 km.
	AV02 – Detaljno istraživanje vodenih staništa u priobalnoj zoni reke Južne Morave mora biti sprovedeno radi mapiranja njihovih tačnih lokacija i granica.
	AV03 – Sve aktivnosti moraju biti ograničene na obuhvat projekta (izgradnja lokalnih puteva unutar pSPA, uklanjanje vegetacije, skladištenje građevinskog materijala, odlaganje otpada, iskopavanje zemljišta ili šljunka i druge aktivnosti koje podrazumevaju zauzimanje prostora).
	AV04 – Izbegavati izvođenje većih aktivnosti, uključujući raščišćavanje terena, seču drveća i miniranje, tokom sezone gnežđenja i migracije velikih sisara, posebno u periodima od 1. marta do 15. juna i od 15. oktobra do 30. novembra, kako bi se ograničili uticaji projekta na velike sisare, slepe miševe, ptice, leptire i gmizavce. Ukoliko se radovi ne mogu odložiti, neophodno je sprovesti mere minimizacije uticaja navedene u Planu upravljanja biodiverzitetom.
	AV05 – Sprečiti dospevanje zagađenih otpadnih voda u vodotokove i potoke, posebno tokom izgradnje novog mosta na reci Južnoj Moravi na kilometru 223+053.
	AV06 – Izbegavati ili svesti na minimum radove tokom noći i uznemiravanje kretanja i dnevno-noćnih aktivnosti slepih miševa usled povećane buke i svetlosnog zagađenja.
	AV07 – Izbegavati uklanjanje vegetacije u područjima koja služe kao koridori za kretanje faune tokom izvođenja građevinskih radova. Pre svakog uklanjanja vegetacije, izgradnje privremenih pristupnih puteva ili uspostavljanja privremenih skladišnih površina, posebno na delu trase koji se ukršta sa pSPA (od km 220+315), potrebno je sprovesti ekološku procenu lokacije. Ova procena mora da obuhvati i istraživanje prisustva ptica pre početka radova, u godini planirane izgradnje, kako bi se obezbedili ažurni podaci, s obzirom na mogućnost promena u uslovima staništa..
	AV08 – Pripremiti ekološko istraživanje i protokol za slučajne pronalaskе, koji uključuje izbegavanje staništa i vrsta pri određivanju lokacija za privremene radove i radne zone.
	AV09 – Detaljno istraživanje vodenih staništa u priobalnoj zoni reke Južne Morave mora biti sprovedeno radi mapiranja njihovih tačnih lokacija i granica, kako bi se potvrdilo njihovo izbegavanje ili, ukoliko to nije moguće, omogućilo identifikovanje i sprovođenje dodatnih mera ublažavanja uticaja.
SMANJENJE	RD01 – Smanjiti upotrebu pesticida, zamenjujući ih biološkim metodama suzbijanja štetočina i organskim održavanjem puta i pratećih objekata.
	RD02 – Kontrolisati pristup putevima izgrađenim za potrebe Projekta, kako bi se ograničio pristup prirodnim područjima i ključnim staništima unutar pSPA.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Izgradnja (uključujući fazu projektovanja, pripremne radove i raščišćavanje terena)	
	RD03 – Izraditi Plan upravljanja otpadom. Skladištenje organskog otpada mora se obavljati na suvom mestu, a ispuštanje otpadnih voda nije dozvoljeno pre odgovarajućeg tretmana, u skladu sa međunarodnim i nacionalnim standardima kvaliteta.
	RD04 – Izraditi Plan upravljanja invazivnim stranim vrstama, radi sprečavanja širenja stranih vrsta usled kretanja vozila. Plan treba da obuhvati i dominantne vrste koje bi se mogle proširiti i narušiti prirodna ili ključna staništa unutar pSPA.
	RD05 – Prostor oko železničke pruge unutar pSPA treba da se uređuje na način da odvraća divlje vrste od približavanja. To podrazumeva da uređenje terena ne sme stimulirati primarnu produkciju unutar ograđenog područja ili u njenoj neposrednoj blizini.
	RD06 – Izraditi Plan upravljanja bukom tokom izgradnje, kao deo sistema za praćenje buke, i organizovati radove na lokaciji u skladu sa tim planom, kako bi se smanjio uticaj buke na faunu, posebno na ptice i sisare.
	RD07 – Smanjiti uticaj na vodena staništa i vodene organizme primenom mera za odvajanje i zadržavanje zagađenja, korišćenjem zaštitnih mreža protiv mulja i uređenjem sistema za odvođivanje površinskih voda ka separatorima.
	RD08 – Sprečiti fragmentaciju staništa planiranjem prelaza ispod železničke pruge za beskičmenjake i gmizavce.
	RD09 – Smanjiti ili sprečiti sudare životinja duž železničke pruge tokom faze eksploatacije postavljanjem ograda i zvučnih barijera tokom faze izgradnje.
REVITALIZACIJA	RE01 – Izraditi Plan revitalizacije, koji uključuje revitalizaciju područja degradiranih usled realizacije projekta, a koja više nisu potrebna – kao što su kampovi, deponije i sl. Revitalizacija mora započeti što je pre moguće, sprovoditi se postepeno i biti podložna redovnom monitoringu.
	RE02 – Sprovesti pasivnu revitalizaciju. Potrebno je označiti zone izbegavanja unutar obuhvata projekta (na osnovu kvaliteta i tipa staništa), koje će biti nedostupne za zaposlene, podizvođače i lokalne zajednice, kako bi se omogućila prirodna regeneracija autohtonih biljnih vrsta. Aktivnosti moraju biti praćene redovnim nadzorom i monitoringom, a rezultati poređeni sa efektima asistiranе (aktivne) revitalizacije, radi procene efikasnosti pristupa.
	RE03 – Sprovesti ekološku procenu i protokol za slučajna otkrića, uključujući izbegavanje staništa i zaštićenih vrsta prilikom određivanja lokacija za privremene radove i zone za odlaganje materijala.
	RE04 – Sprovesti ponovnu vegetaciju železničkog koridora korišćenjem autohtonih biljnih vrsta.
	RE05 – Ekološko unapređenje postojećeg antropogeno izmenjenog železničkog koridora.
Eksploatacija / Održavanje	
SMANJENJE	RD01 – Ograničiti izvore osvetljenja duž železničke pruge isključivo na zone koje predstavljaju rizik po bezbednost ljudi (npr. ukrštanja, prelazi). Neophodno je očuvati mrak za noćne vrste, kao što su krupni sisari, slepi miševi i noćne ptice.
	RD02 – Održavati ograde kako bi se smanjio rizik od sudara sa divljim životinjama, u kombinaciji sa prelazima za faunu.
REVITALIZACIJA	RE01 – Sprovesti Plan revitalizacije, koji uključuje obnovu područja degradiranih usled realizacije projekta, a koja više nisu potrebna. Pratiti sprovođenje aktivnosti i, po potrebi, predlagati poboljšanja.
	RE02 – Pratiti pasivnu revitalizaciju i zone izbegavanja (na osnovu kvaliteta/tipa staništa) za zaposlene, podizvođače i lokalne zajednice unutar pSPA, sa ciljem da se podstakne prirodna regeneracija biljnih vrsta, uz redovne aktivnosti kontrole i monitoringa, radi poređenja sa efektima asistiranе revitalizacije.
	RE03 – Sprovesti ekološku procenu i protokol za slučajna otkrića, uključujući izbegavanje staništa i zaštićenih vrsta prilikom određivanja lokacija za privremene radove i zone za odlaganje materijala.
	RE04 – Uspostaviti ekološki monitoring železničkog koridora koji će sprovoditi ekolog i ekipa za održavanje, sa zadatkom da prijavljuju pronalazak leševa životinja tokom redovnog održavanja pruge. Takođe, mašinovođe treba da prijavljuju sudare sa pticama i drugim životinjama. Pripremiti godišnji

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Izgradnja (uključujući fazu projektovanja, pripremne radove i raščišćavanje terena)	
	izveštaj o registrovanom mortalitetu, koji će sadržati i prag za pokretanje daljih preventivnih mera. Ovaj izveštaj biće predmet komunikacije i saradnje između Kompanije (IŽS) i Zavoda za zaštitu prirode.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

6. KUMULATIVNI UTICAJI

Sprovedena je procena kumulativnih uticaja u vezi sa projektima koji su realizovani ili su planirani za izgradnju unutar zone uticaja planirane trase železnice.

Preovlađujući izvor uticaja, koji može kumulativno doprineti uticajima na planiranu deonicu železnice broj 3, predstavlja **postojeća železnička infrastruktura**.

Ova procena je pripremljena na osnovu dostupnih informacija u trenutku izrade. Zbog nedostatka tehničkih i projektnih podataka/dokumentacije, kao i informacija o planiranim projektima na području projekta, izveštaj možda ne pruža sveobuhvatnu analizu svih potencijalnih kumulativnih uticaja na životnu sredinu i društvo predloženog projekta.

Ocena prihvatljivosti (AA) sprovedena je za pSPA „Dobrić–Nišava“, koje železnička trasa preseca od km 220+315 do kraja Deonice 3. Kako većina trase prati postojeću železničku prugu koja će biti rekonstruisana, ne očekuju se značajni uticaji tokom izgradnje i eksploatacije na procenjivano pSPA i njegove ciljne vrste. Deo trase koji će biti novoizgrađen planiran je pretežno na poljoprivrednom zemljištu, ali na lokalitetu Vrtište (između km 227+000 i 228+000) projekat predviđa izmeštanje trase koje će prolaziti kroz veštačko močvarno područje. Tokom izgradnje u radnom koridoru biće trajni gubitak staništa (obrađeno zemljište, urbani prostor, neplodno obradivo zemljište, zemljište pretežno korišćeno za poljoprivredu sa značajnim površinama prirodne vegetacije i fragmentima šuma sa listopadnim drvećem), što će imati kumulativni uticaj na pSPA „Dobrić–Nišava“.

Tokom izgradnje, vrste će izbegavati širi prostor planirane trase zbog uznemiravanja, povećane buke i osvetljenja. Mogući su gubici jedinki tokom izgradnje, ali imajući u vidu da će vrste izbegavati prostor projekta, ovaj uticaj se ne smatra značajnim. Planirana je izgradnja jednog pristupnog puta na km 229+420, gde pretežno dominira poljoprivredno zemljište. Propisane su mere ublažavanja kako bi se obezbedilo da se ni gradilišta ni deponije otpada ne nalaze unutar pSPA. Tokom faze eksploatacije ne očekuju se značajni uticaji na ove vrste, budući da železnica već postoji i funkcioniše, a planirana je uglavnom njena rekonstrukcija.

Kumulativni uticaj proistekao iz rekonstrukcije Deonice 2, koja je povezana sa Deonicom 3 u Paraćinu, nije očekivan, imajući u vidu da se mogu isključiti značajni negativni efekti projekta na integritet lokaliteta pSCI Velika Morava, pSCI Južna Velika Morava i pSPA Gornje Pomoravlje. Tokom izgradnje dolazi do minimalnog privremenog smanjenja obima staništa i uznemiravanja životinja. Međutim, planirana rekonstrukcija železničke pruge biće fazno sprovedena po deonicama, te se ne očekuje značajan kumulativni uticaj na biodiverzitet.

Na osnovu svega navedenog, mogu se isključiti značajni kumulativni uticaji na ciljne vrste i integritet pSPA „Dobrić–Nišava“.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

7. ZAKLJUČCI

Ocena prihvatljivosti (AA) identifikovala je i procenila potencijalne uticaje železničke pruge na pravcu Paraćin–Trupale na zaštićena prirodna dobra, uključujući vrste i staništa.

U proceni su razmatrani i efekti na tipove staništa i vrste izvan granica pSPA, u slučajevima kada su funkcionalno povezani sa područjem, ukoliko bi takvi efekti mogli uticati na ciljeve očuvanja područja.

Ocena prihvatljivosti obuhvatila je celokupno zaštićeno područje, što je bilo neophodno kako bi se utvrdilo da li će predloženi zahvat negativno uticati na integritet tog područja.

Kako trasa železničke pruge prolazi kroz **pSPA „Dobrić–Nišava“** (od km 220+315 do kraja deonice), gde su planirani radovi na rekonstrukciji i izgradnji, a koji mogu dovesti do degradacije staništa pogodnih za ciljne vrste, sprovedena je detaljna ocena prihvatljivosti (AA) u vezi sa potencijalnim uticajima na ovo područje.

Na području pSPA planirana je izgradnja četiri ukrštanja (na km 221+359, 223+500, 227+127 i 229+420) i jednog pristupnog puta (na km 229+420). Takođe je predviđena izgradnja novog mosta na reci Južna Morava, na km 223+053

Na lokalitetu Vrtište (između km 227+000 i 228+000), Projekat trenutno predviđa premeštanje trase železničke pruge, koja će preseći veštačko močvarno stanište, nastalo premeštanjem toka reke Nišave. Ovo područje prekriveno je poluprirodnom vegetacijom koja pruža uslove za gnežđenje i migraciju ptica (evidentirani tipovi staništa: G1.11, C1.33, E3, C3.2).

Rezultati procene uticaja za ovu pSPA pokazali su da su glavni uticaji na ciljne vrste gubitak, degradacija i fragmentacija staništa, kao i uznemiravanje životinja usled povećane buke i osvetljenja. Sudari sa vozilima neće imati značajan uticaj. Mogući značajni negativni efekti na integritet područja mogu se isključiti.

Svi radovi se izvode u okviru unapređenja postojeće železničke pruge, gde je antropogeni uticaj već prisutan kao početno stanje u neposrednoj blizini ili unutar analiziranih oblasti.

Prema zaključcima Ocene prihvatljivosti za Deonicu 2, mogu se isključiti značajni negativni efekti na integritet lokaliteta pSCI Velika Morava, pSCI Južna Velika Morava i pSPA Gornje Pomoravlje. Svi radovi se odnose na rekonstrukciju postojeće železničke pruge, gde je antropogeni uticaj već prisutan kao početno stanje u ili oko ovih lokaliteta. Na osnovu procene za Deonicu 2, uz primenu mera ublažavanja, predviđa se minimalno privremeno smanjenje obima staništa usled izgradnje, a ukupno gledano, ne očekuje se gubitak lokaliteta ili narušavanje njegovog integriteta.

EU PPF - PROJECT PREPARATION FACILITY

Na osnovu svega navedenog, i uz primenu mera ublažavanja uticaja, očekuje se samo minimalno privremeno smanjenje površine staništa tokom faze izgradnje. U celini posmatrano, ne očekuje se gubitak područja niti narušavanje njegovog integriteta, ni tokom izgradnje ni tokom faze eksploatacije.

